

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
Obchodná fakulta

Evidenčné číslo: 102003/B/2023/36145173757646084

INDICKO-TICHOMORSKÝ REGIÓN A JEHO VÝZNAM
PRE MEDZINÁRODNÝ OBCHOD

Bakalárska práca

2023

Monika Krošláková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
Obchodná fakulta

INDICKO-TICHOMORSKÝ REGIÓN A JEHO
VÝZNAM PRE MEDZINÁRODNÝ OBCHOD

Bakalárska práca

Študijný program: medzinárodne podnikanie

Študijný odbor: ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: Ing. Kristína DRIENIKOVÁ, PhD.

Bratislava 2023

Monika Krošláková

Čestné vyhlásenie

Česte vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Monika Krošláková

Pod'akovanie

Chcela by som sa pod'akovať mojej vedúcej záverečnej práce Ing. Kristíne Drienikovej, PhD.
za jej usmerňovanie či cenné rady pri písaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

KROŠLÁKOVÁ, Monika: Indicko-tichomorský región a jeho význam pre medzinárodný obchod. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta, Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Kristína Drieniková, PhD. – Bratislava: OF EU, 2023, 51 s.

Cieľom záverečnej práce je poukázať na postavenie indicko-tichomorského regiónu v medzinárodnom obchode a prostredníctvom vybraných makroekonomických činiteľov zvýrazniť postavenie Indie v indicko-tichomorskom regióne. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 9 grafov, 4 tabuľky, 3 obrázky a 1 prílohu. Prvá kapitola je venovaná vymedzeniu indicko-tichomorského regiónu, či charakteristike dialógu *Quad* ako dôležitého regionálneho zoskupenia. Koniec teoretickej časti je zameraný na aktuálnu geopolitickú situáciu v regióne. Praktická časť sa sústreďí na analýzu rôznych hospodárskych a makroekonomických činiteľov indicko-tichomorského regiónu, ale aj Indii, krajiny s dominantným postavením v regióne. V tejto časti sa tiež venujeme analýze rastúceho obchodného významu medzi regiónom východnej Afriky a Áziou. Výsledkom riešenia danej problematiky je zhodnotenie významu indicko-tichomorského regiónu v medzinárodnom obchode.

Kľúčové slová: Indicko-tichomorský región, India, medzinárodný obchod

Abstract

KROŠLÁKOVÁ, Monika: The Indo-Pacific region and its importance for international trade, – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce, Department of International business. – Thesis supervisor: Ing. Kristína Drieniková, PhD. – Bratislava: OF EU, 2023, 51 p.

The objective of the final thesis is to point out the position of the Indo-Pacific region in international trade and to highlight India's position in the Indo-Pacific region through selected macroeconomics factors. The thesis is divided into 4 chapters. It contains 9 graphs, 4 tables, 3 figures and 1 appendix. The first chapter is devoted to the definition of the Indo-Pacific region or the characteristics of the Quad Dialogue as an important regional configuration. The end of the theoretical section focuses on the current geopolitical situation in the region. The practical section focuses on the analysis of various economic and macroeconomic factors of the Indo-Pacific region, but also of India, the dominant country in the region. This section also analyses the growing trade importance between the East African region and Asia. As a result of addressing the issue, we assess the importance of the Indo-Pacific region in international trade.

Keywords: Indo-Pacific region, India, international trade

Obsah

Úvod 8

1	Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	9
1.1	Vymedzenie indicko-tichomorského regiónu	10
1.1.1	Prechod z ázijsko-tichomorského regiónu k indicko-tichomorskému regiónu	12
1.2	Postavenie krajín Štvorstranného bezpečnostného dialógu v indicko- tichomorskom regióne	14
1.3	Geopolitická situácia v indicko-tichomorskom regióne	18
2	Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	20
3	Výsledky práce a diskusia	22
3.1	Obchod indicko-tichomorského regiónu.....	23
3.1.1	Námorný obchod v indicko-tichomorskom regióne	26
3.2	India a jej postavenie v medzinárodnom obchode.....	31
3.3	Východná Afrika v dynamike rozvoja obchodu indicko-tichomorského regiónu	39
3.4	Diskusia.....	42
Záver	45	
Zoznam použitej literatúry	46	

Úvod

Indicko-tichomorský región predstavuje územie, ktoré sa v 21. storočí stáva výsledkom nového usporiadania ekonomických síl vo svete. Rastúci hospodársky či demografický vplyv regiónu robí územím dôležitým pri vyhliadkach budúceho svetového usporiadania v medzinárodnom poriadku či medzinárodnom obchode. Región preto neustále získava na svojom dôležitom obchodnom a bezpečnostnom význame pre veľké ekonomiky sveta, ktoré sem sústreďujú svoju pozornosť. Najväčšie ekonomiky 21. storočia, Čína a USA, pôsobia v regióne z rôznych geopolitických a geoekonomických dôvodov. Čína pôsobí na tomto území už mnoho rokov pri prehlbovaní svojej iniciatívy *Nová hodvábna cesta*. Územie sa ale stáva taktiež geopoliticky významné pre USA, ktoré reagujú na Čínu presadzovaním svojich záujmov slobodného územia. Tieto krajiny tvoria v 21. storočí najdôležitejších obchodných hráčov, no do popredia sa dostáva aj najvýznamnejšia krajina indicko-tichomorského regiónu, India, ktorej makroekonomické činitele jej zaručujú významnú pozíciu vo svetovom hospodárstve.

Cieľom našej záverečnej práce je poukázať na postavenie indicko-tichomorského regiónu v medzinárodnom obchode, a prostredníctvom vybraných makroekonomických činiteľov zvýrazniť postavenie Indie v indicko-tichomorskom regióne. V práci sa pomocou analýzy, grafov či tabuliek snažíme splniť tieto ciele, ktoré zvýrazňujú dôležité postavenie regiónu, ktorý sa v 21. storočí skloňuje na rôznych svetových samitoch. Pomocou našej analýzy predstavujeme región, ktorý je známy pre svoje prírodné zdroje či rastúce kúpyschopné obyvateľstvo.

V kapitole *Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí* pristupujeme k práci najskôr z teoretického hľadiska, kde vymedzujeme územie regiónu či porovnávame koncepty *Ázijsko-tichomorský región* a *Indicko-tichomorský región*. V kapitole *Výsledky práce a diskusia*, ktorej zameranie je praktické, podľa rôznych analýz zvýrazňujeme z ekonomickej perspektívy významné postavenie regiónu Indie a východnej Afriky. Naše analýzy v tejto kapitole tiež zdôrazňujú dôležitosť námorného obchodu 21. storočia vo svete, ale aj v indicko-tichomorskom regióne.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Význam indicko-tichomorského regiónu naberá v 21. storočí na svojej popularite. Do veľkej miery za to môže výhodná geografická poloha, ktorú po druhej svetovej vojne využívali svetové veľmoci zameriavaním sa na oblasti juhovýchodnej Ázie, južnej Ázie, či prímorských štátov Indického oceánu (Heiduk, Wacker, 2020). Jedna zo svetových veľmocí, Spojené štáty americké (ďalej už len USA), majú preto dôležitý podiel na rapídnom rozvoji indicko-tichomorského regiónu, keďže sa stali exportným územím pre krajiny tohto územia (Bhattacharya, 2019). Neskorším vývojom počas druhej svetovej vojny začalo USA taktiež tvoriť stabilizujúci a prosperujúci priestor v regióne (Chinoy, 2020). S cieľom tvorby stabilizujúceho a prosperujúceho priestoru vzniká koncept *Dlhého mieru*¹, ktorý mal v období hospodárskej krízy v roku 2008 v regióne za následok presun moci zo Západu na Východ (Heiduk, Wacker, 2020).

Aj keď obchodná či vojenská prítomnosť USA v indicko-tichomorskom regióne predstavovala od druhej svetovej vojny stabilizujúci priestor, na začiatku 21. storočia prichádza na rad Čína, ktorá sa snaží znovu nadobudnúť svoje silné postavenie v regióne (Chinoy, 2020). USA reakciou na ekonomické stimuly či vojenský tlak začína presadzovať strategický koncept pomenovaný ako *Slobodný a otvorený indicko-tichomorský región (FOIP)*² (Heiduk, Wacker, 2020). V roku 2020 reaguje vláda amerického prezidenta Donalda Trumpa tvorbou nátlakov na krajiny v regióne, či na krajiny Európskej únie (ďalej už len EÚ), s cieľom zaviazat' sa k vynovenému prístupu FOIP, a to strategickému iniciatíve *Indicko-tichomorský región*. Podľa názoru bývalého amerického prezidenta Donalda Trumpa je dôležité zaviazat' sa tejto iniciatíve, ktorá odmieta sinocetrickú³ reorganizáciu indicko-tichomorského regiónu (Heiduk, Wacker, 2020). Aj keď USA využíva FOIP v rôznych oblastiach svojej politiky s cieľom vzdorovať Číne, krajiny ako Japonsko a Austrália sa nemajú za potrebu ekonomicky oddeliť od Číny.

¹ *Pax Americana* je termín, ktorým sa opisuje obdobie počas ktorého rozšírilo USA v celej svojej oblasti pôsobenia relatívny mier a stabilitu (Goddard, 2022).

² Strategický koncept *Free and Open Indo-Pacific (FOIP)* predstavuje víziu rozvoja slobodného a otvoreného námorného poriadku v indicko-tichomorskom regióne (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2022).

³ Sinocentrizmus sa odvoláva na čínsky koncept vnímania sveta a ázijského regiónu, v ktorom je Čína vo výlučnom postavení (Turcsányi, Ondrejcsák, 2014).

EÚ taktiež čelí výzvam, aký postoj zaujať v diskusii o územie indicko-tichomorského regiónu. Začlenenie Číny do konceptu *Indicko-tichomorský región* by znamenalo pre EÚ určitú výzvu. EÚ predstavitelia preto diskutujú o rôznych sledovaných cieľoch či prioritách. Možným záverom rokovaní sa stáva možnosť prijať koncept najskôr z geografického hľadiska, ako výsledok ekonomického posunu v tejto oblasti. Dôraz by sa takto kládol na význam Indického oceánu a Indie, čím by sa odvrátila pozornosť z konceptu *Ázijsko-tichomorský región* (Heiduk, Wacker, 2020).

Dôležitú úlohu v indicko-tichomorskom regiónu teda zohráva Čína a jej snahy k opätovnému návratu k bohatstvu a moci (He, Fung, 2020). Čína sa snaží presadzovať svoju iniciatívu pretváraním regionálneho, ale aj medzinárodného poriadku v súlade s konceptom *Nová hodvábna cesta (BRI)*⁴ (Heiduk, Wacker, 2020). Čína hrá v regióne dôležitú úlohu podporovateľa dodávateľských reťazcov a jej cieľom je rozširovať svoju infraštruktúru a podporovať konektivitu regiónu (He, Fung, 2020).

1.1 Vymedzenie indicko-tichomorského regiónu

Na základe neexistujúceho jednotného vymedzenia indicko-tichomorského regiónu ho rôzne zdroje vymedzujú odlišne (Federal Foreign Office, 2021). Krajiny ako USA, či India, definujú indicko-tichomorský región ako „celý región Indického oceánu, ktorý siaha až po východné pobrežie Afriky.“ EÚ vymedzuje tento región z hľadiska toho, že „začína na západnom pobreží Afriky a končí v južnom Pacifiku“ (Galloway, 2021). Ministerstvo zahraničných vecí Nemecka podobne špecifikuje túto oblasť na „celý región charakterizovaný Indickým oceánom a Tichým oceánom.“ Takto v porovnaní s ázijsko-tichomorským regiónom zdôrazňuje indicko-tichomorský región dôležitú úlohu námornej obchodnej dopravy v regióne (Federal Foreign Office, 2021).

Terminológiu indicko-tichomorskej oblasti kedysi bežne využívali vo svojich praxiach morskí biológovia a biogeografi (Galloway, 2021). Prvýkrát v odlišnej súvislosti tento termín použil v 20. rokoch 20. storočia vo svojej práci *Indopazifischen Raum* nemecký geopolitik

⁴ *Belt and Road Initiative (BRI)* je komplexný viacrozmerný globálny projekt zameraný na zlepšovanie konektivity a sietí zameraných na Čínu. Tento koncept vyzdvihuje čínsku iniciatívu infraštruktúry sa zámerom prepojiť Čínu, Áziu, Európu a Afriku (Heiduk, Wacker, 2020).

Karl Haushofer. V auguste 2007 japonský premiér Shinzo Abe pri výstupe v indickom parlamente vyzdvihol región nasledovne: „Teraz sme v bode, v ktorom vzniká sútok dvoch morí. Tichý oceán a Indický oceán teraz vytvárajú dynamické spojenie ako moria slobody a prosperity“ (Pulipaka, Musaddi, 2021).

Japonsko sa neskôr tiež stalo prvou krajinou, ktorá použila vo svojom oficiálnom verejnom prejave terminológiu *FOIP*. V roku 2007 počas vlády prezidenta Baracka Obamu si aj USA osvojilo používanie tohto termínu (Pulipaka, Musaddi, 2021). Ďalší americký prezident Donald Trump upravil terminológiu *FOIP* na *Indo-Pacifik*, kedy sa skrátenie konceptu osvojilo pri opise amerického strategického zamerania sa na južnej pologuli (Beeson, Lee-Brown, 2020). Ako udáva správa o stratégii v *Indo-Pacifiku* „angažovanosť USA v *Indo-Pacifiku* má korene v našich dlhodobých bezpečnostných alianciách – základ na ktorom spočíva naša stratégia.“ Pre USA znamenajú vzájomné spojenectvá podporujúce ich stratégie určitú konkurenčnú výhodu, ktorej sa nevyrovná žiaden konkurent (Beeson, Lee-Brown, 2020).

Popularita D. Trumpovho prístupu ku konceptu *Indicko-tichomorský región* viedla k jeho bežnému používaniu napríklad na stretnutiach skupiny G7⁵. Diplomati a politici ňou približujú geopolitickú oblasť, ktorá nie je presne geograficky vymedzená. Na samite G7 v Cornwalle v júni 2021 sa o koncepte *Indicko-tichomorský región* diskutovalo pri každej príležitosti. Aj v roku 2021 novozvolený americký prezident Joe Biden hovoril o území ako o „nevyhnutnom pre našu budúcnosť“. Tento pohľad doplnil aj austrálsky premiér Scott Morrison, keď nazval indicko-tichomorský región „epicentrom strategickkej konkurencie.“ Podporila ho aj austrálska ministerka zahraničných vecí Marise Payneová podľa ktorej „nikde neprebiehajú zmeny rýchlejšie ako v našom regióne, v indicko-tichomorskom regióne“ (Galloway, 2021).

Faktom naďalej zostáva, že koncept *Indicko-tichomorský región* nezostáva len opisný, ale vymedzovanie regiónu sa často spája s pripisovaním konkrétnych charakteristík určitého politického pohľadu (Heiduk, Wacker, 2020). V 21. storočí ale neexistuje žiadna jednotná úprava konceptu a pojem zostáva populárny skôr len medzi krajinami *Štvorstranného*

⁵ Skupina G7 bola založená s cieľom združovať predsedov vlád a ministrov celosvetovo najsilnejších ekonomík. Skupina G7 sa takto každoročne združuje na samitoch, kde predstavitelia vlád, či ministri formujú politické závery voči aktuálnym celosvetovým výzvam (Európska komisia, 2023a).

*bezpečnostného dialógu (Quad)*⁶ či v rámci *Združenia národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN)*⁷. Ako poukazuje príloha 1, koncept *Indicko-tichomorského regiónu* je založený na individuálnych predstavách o pravdivom usporiadaní indicko-tichomorského regiónu. Odlišnosti prameňa hlavne zo schopnosti presného vymedzenia regiónu, cieľov spájajúcich sa s vymedzeným konceptom, formy iniciatívy či význam bilaterálnych a multilaterálnych prístupov k obchodnej a bezpečnostnej politike. Dôležitú úlohu v prístupe k regiónu taktiež zohráva postoj zainteresovaných krajín k Číne (Heiduk, Wacker, 2020). Na základe týchto rôznych prístupov ku konceptu sa územie stáva hlavne výsledkom prirodzeného ekonomického rastu a prosperity v oblasti východného pobrežia Ázie, južnej Ázie, či oblasti siahajúcej až za východnú a juhovýchodnú Áziu (Chinoy, 2020). Ku koncepcii je preto dôležité pristupovať ako ku geografickému, či strategickému vymedzeniu regiónu vychádzajúceho z rôznorodých špecifických politických zámerov (Galloway, 2021).

V 21. storočí sa stáva tiež skutočnosťou to, že nie všetky krajiny sveta prijímajú koncept *Indicko-tichomorský región*. Koncept prijali v roku 2020 krajiny dialógu *Quad* ako Austrália, India, či krajiny *ASEAN* (Galloway, 2021). Z krajín EÚ prijalo do roku 2020 koncept *Indicko-tichomorský región* Francúzsko predložením francúzskej *Indicko-tichomorskej stratégie* (Heiduk, Wacker, 2020) a Nemecko predložením *Politického usmernenia nemeckej vlády pre indicko-tichomorský región* (Federal Foreign Office, 2021). Čína a Rusko odmietajú prijať vymedzenie tohto regiónu, keďže sú toho názoru, že rozšírená definícia regiónu slúži len ako pokus o začlenenie viacerých krajín do pôsobnosti tohto regiónu (Galloway, 2021).

1.1.1 Prechod z ázijsko-tichomorského regiónu k indicko-tichomorskému regiónu

Od konca 80. rokov 20. storočia je ázijsko-tichomorská oblasť populárna ako oblasť rozvíjajúcich sa trhov, ktoré disponujú prudkým ekonomickým rastom (Singh). Ázijsko-tichomorský región bol v minulosti výsledkom aktívnej účasti USA, pre ktorú toto územie

⁶ *Quadrilateral Security Dialogue (Quad)* je strategické bezpečnostné fóru v oblasti Tichého a Indického oceánu, ktorými členmi sú krajiny USA, Japonsko, Austrália a India (Java T Point, 2023).

⁷ *Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)* je regionálna a medzivládna organizácia desiatich krajín juhovýchodnej Ázie: Brunej, Kambodža, Indonézia, Laos, Malajzia, Mjanmarsko, Filipíny, Singapur, Thajsko a Vietnam. Cieľom tejto organizácie je zodpovedne pristupovať k ekonomickým, či bezpečnostným problémom v regióne (Hong, Maizland, 2022).

predstavovalo „pretrvávajúcu transformáciu východnej Ázie z ekonomickej stagnácie na potenciálnu globálnu ekonomickú veľmoc“ (Bhattacharya, 2019). Na základe tohto faktu je ázijsko-tichomorské územie definovateľné skôr ako ekonomická koncepcia než ako oblasť súvisiaca s bezpečnosťou. Ázijsko-tichomorský región⁸ sa teda definuje ako tá oblasť Ázie, ktorá leží len v Tichom oceáne. S týmto prístupom prišli v minulosti začlenené krajiny pri snahe nájsť spoločný názov pre tento región (Singh).

Oproti tomu indicko-tichomorské územie spája pevninu s Indickým oceánom a Tichým oceánom (Singh). Takéto vymedzenie regiónu lepšie približuje dôležitosť vzájomnej prepojenosti regiónu, zachytávajúc dôležitosť územia oceánov a ich vzájomne prepojeného obchodu. Aktuálnym vývojom preto začína termín *Indicko-tichomorský región* nahrádzať v geostrategickom slovníku termín *Ázijsko-tichomorský región*, keďže územie ázijsko-tichomorského regiónu nikdy plnohodnotne nedefinoval skutočnú ázijskú kontinentálnu identitu, ktorou tento región disponuje (Chinoy, 2020).

Svoju popularitu taktiež získal indicko-tichomorský región v prvej *Národnej bezpečnostnej stratégii*⁹, ktorá bola publikovaná v decembri 2017. V tejto stratégii prezident D. Trump spomína termín *Indo-Pacifik* celkom jedenásťkrát v porovnaní s termínom *Asia-Pacifik*, ktorý použil len raz, čo malo za následok bežne zaužívanie pojmu *Indo-Pacifik* namiesto pojmu *Asia-Pacifik* (He, Fung, 2020).

Pozorovaný pokus o zmiešanie geopolitiky Indického oceánu s geopolitikou Tichého oceánu je dôkazom aktuálnej novej ázijskej geopolitiky námorného princípu. Na základe tohto princípu predstavitelia svetových veľmocí definujú indicko-tichomorský región ako „rozšírenie ázijsko-tichomorskej geopolitiky“, keďže práve indicko-tichomorský región disponuje silnými námornými, či obchodnými príležitosťami (Bhattacharya, 2019).

⁸ Ázijsko-tichomorský región sa rozdeľuje na teritória: východná a severovýchodná Ázia, severná a centrálna Ázia, Pacifik, juhovýchodná Ázia, južná a juhozápadná Ázia (Progress Assessment Methodology, 2020).

⁹ Americká *Národná bezpečnostná stratégia* sa sústreďuje na hyperkonkurenčný svet. Dokument sa zameriava na 4 piliere, kedy sa prvá stratégia zameriava na ochranu územia, suverenity, či americký spôsob života (Encina, 2018).

Obrázok 1: Porovnanie územia indicko-tichomorského regiónu s ázijsko-tichomorským regiónom

Zdroj: Galloway, 2021

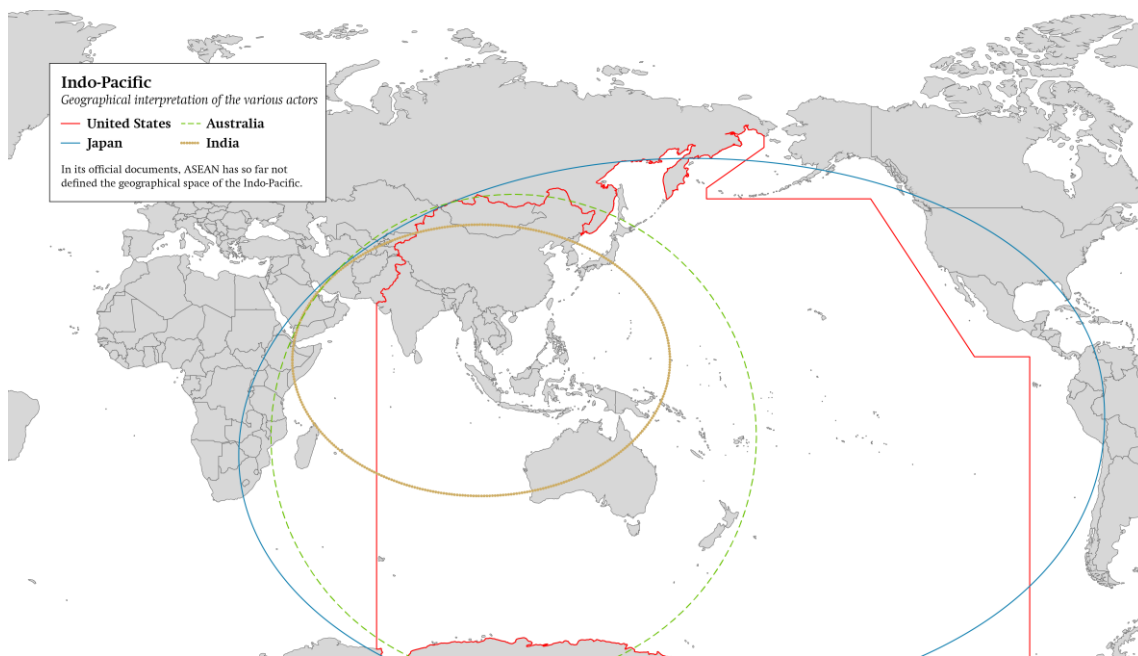
V 21.storočí je preto dôležité chápať odlišnosti vo vymedzení indicko-tichomorského a ázijsko-tichomorského regiónu (Singh). Ako poukazuje obrázok 1 indicko-tichomorský región v porovnaní s ázijsko-tichomorským regiónom pokrýva aj územie Indie a východnej Afriky (Galloway, 2021). Takto vznikajú vyhliadky nového strategicko-ekonomického územia, ktoré disponuje významnými námornými komunikačnými linkami, spájajúce tieto dva oceány. Indicko-tichomorský región sa preto úzko spája s námornou bezpečnosťou a vzájomnou spoluprácou krajín tohto územia (Singh).

1.2 Postavenie krajín Štvorstranného bezpečnostného dialógu v indicko-tichomorskom regióne

Od roku 2007 zohráva v indicko-tichomorskom regióne dôležitú úlohu dialóg *Quad*, ktorý podporuje transparentnosť a tvorbu slobodných pravidiel trhu v regióne (Chinoy, 2020). Prvotný úspech zoskupenia krajín netrval dlho, keďže v roku 2008 oznámila Austrália odchod z dialógu. Neskôr sa zoskupenie čiastočne znova spojilo pri tvorbe dialógu *Quad 2.0* na samite

ASEAN v Manille v novembri 2017. Budúcnosť tohto zoskupenia zostáva ale naďalej neistá (He, Fung, 2020).

Obrázok 2: Vnímanie územia indicko-tichomorského regiónu krajinami *dialógu Quad*

Zdroj: Heiduk, Wacker, 2020

Cieľom spojenectva krajín USA, Japonska, Austrálie a Indie je vytvoriť multipolárny región, ktorý je prepojený spoločnými medzinárodnými normami a pravidlami (CEOWORLD Magazine, 2023). Obrázok 2 poukazuje na to, ako každá krajina dialógu *Quad* vníma rozloženie územia odlišným spôsobom. Krajiny ale spájajú spoločné ciele v prístupe k územiu ako „novému geografickému a strategickému referenčnému rámcu“, ktorý postupne nahrádza koncepciu *Ázijsko-tichomorský región*, ktorý sa predtým spájal s touto oblasťou (Heiduk, Wacker, 2020).

Dôležitú úlohu v zoskupení dialógu *Quad* zohráva India. Krajina v minulosti nepodporovala prítomnosť cudzích krajín v okolí Indického oceánu, ale na začiatku 21. storočia začala prehlbovať spojenectvá USA, Japonskom, či Austráliou. India takto uzatvára dohody o zdieľaní logistiky s USA, Austráliou, Francúzskom, Singapurom, Japonskom, či Južnou Kóreou. Jej hlavným cieľom je tvorba pevných vzťahov v oblasti obrany, či posilňovanie vzájomných obchodných vzťahov medzi krajinami, čo pramení v zavedení

spoločnej hospodárskej a obrannej spolupráce. India ale naďalej neplánuje žiadne aliančné partnerstvo s inou krajinou ako krajinami dialógu *Quad*. Cieľom krajiny je sústrediť svoju pozornosť hlavne na prehĺbovanie vzájomnej spolupráce s týmito krajinami, kde spoločným cieľom krajín je narúšať geostrategické vplyvy Číny v regióne. Napríklad také vízie indickej politiky *Bezpečnosti a rastu pre všetkých v regióne (SAGAR)*¹⁰ tvoria päťstupňový prístup, ktorý sa špecializuje na transformáciu ekonomickej a bezpečnostnej spolupráce. Cieľom tejto vízie je posilňovanie námorných bezpečnostných kapacít reakciou na núdzové situácie, či šírenie mieru a udržiavania bezpečnosti (Chinoy, 2020).

Aj keď väčšina krajín indicko-tichomorského regiónu podporuje koncept *BRI* je tu práve India, ktorá čelí aktuálnym výzvam zo strany Číny v tvorbe spravodlivých pozemných a námorných hraníc (Chinoy, 2020). USA v reakcii na tieto výzvy zo strany Indie začala v regióne vytvárať alternatívnu iniciatívu *BRI* pod názvom *Indo-Pacifik* (Heiduk, Wacker, 2020). Jedným z hlavných cieľov USA je preto podporiť Indiu ako poskytovateľa sieťovej bezpečnosti integrovaním koncepcie do troch pilierov: bezpečnosti, ekonomiky a správy vecí verejných. Takto vzniká indicko-tichomorský región, ktorý svojou atraktívnou ekonomickou silou a dominantnou úlohou v globálnej bezpečnosti láka práve USA (Pulipaka, Musaddi, 2021). Indický premiér Narendra Modi zase vníma USA „ako strategicky dôležitého partnera v každom sektore transformácie a pokroku Indie.“ India sa taktiež zúčastňuje rôznych vojenských cvičení s USA, čím vznikajú nové príležitosti pre ich vzájomnú spoluprácu v oblasti obrany. Podobný postoj má India aj pri transformácii vzťahov s Japonskom, kde podpora vzájomnej spolupráce vedie k posilňovaniu spoločného pohľadu ku geostrategickým a geoekonomickým zmenám v indicko-tichomorskom regióne. India vo vzťahu s Japonskom berie do úvahy ich špeciálne strategické a globálne partnerstvo, ktoré im umožňuje tvorbu užších obranných vzťahov (Chinoy, 2020).

Pre Indiu sú takto prvoradé ciele záujmy rešpektovaním medzinárodných námorných pravidiel a noriem všetkými krajinami. V roku 2018 na ázijskom samite Shangri-La indický premiér N. Modi vyzdvihuje zásadné prvky indickej vízie konceptu *Indicko-tichomorský región* ako slobodného, otvoreného a inkluzívneho priestoru s rovnakým prístupom ku globálnemu majetku, či sloboda plavby s neobmedzeným obchodom. Ďalšie prvky indického

¹⁰ *Security and Growth for All in the Region (SAGAR)* je indická politika námornej spolupráce v oblasti Indického oceánu (Byju's, 2023).

pohľadu na koncept *Indicko-tichomorský región* zahŕňajú bezpečnosť námorného prostredia, pomoc pri katastrofách, či spájajúci, vyvážený a stabilný obchodný režim. Vývoj konceptu zahŕňa taktiež celoročné vojenské hliadky v Indickom oceáne, zlepšenie povedomia o námornej oblasti, či zvýšenie vojenského výcviku a technickej podpory. India je toho názoru, že zväčšovanie povedomia o koncepte *Indicko-tichomorský región* dokáže posilniť obrannú a bezpečnostnú spoluprácu s potencionálnymi partnerskými krajinami. Tieto vízie podporil tiež v roku 2019 N. Modi na samite východnej Ázie, kde podnietil iniciatívu pre oblasť indicko-tichomorského regiónu s cieľom zachovania a udržateľnosti využívania námornej oblasti vývojom zmysluplného úsilia o vytvorenie bezpečnostného námorného priestoru (Chinoy, 2020).

India takto prichádza v roku 2019 na samite východnej Ázie v Bangkoku s *Indo-Pacifikou oceánskou iniciatívou (IPOI)*, ktorá ma podporiť budovanie regionálnej architektúry založenej na pravidlách siedmych pilierov – námorná bezpečnosť, námorná ekológia, námorne zdroje, budovanie kapacít a zdieľanie zdrojov, znižovanie rizika katastrof a riadenia, veda technika a akademická spolupráca, obchod konektivita a námorná doprava. Iniciatíva *IPO* vychádza z indickej politiky *Act East* (so zameraním sa na východný Indický oceán a západné Tichomorie) a *Act West*¹¹ (so zameraním sa na západný Indický oceán) (Bhaskar, 2021).

India už takto spolupracuje s Austráliou v oblasti námornej bezpečnosti a ochrany indicko-tichomorského morského prostredia. Indické priority v koncepte *Indicko-tichomorský región* sa takto zameriavajú na najbližších susedov krajín južnej Ázie po ktorých nasleduje vonkajšie susedstvo krajín západného Perzského zálivu, či krajín juhovýchodnej Ázie a krajín *ASEAN* na východe. India tiež v roku 2019 zriadila na svojom ministerstve zahraničných vecí novú divíziu pre indicko-tichomorský región, ktorá sa zaoberá s rastúcim významom indicko-tichomorského regiónu v globálnom meradle. Táto divízia spája združenie *ASEAN* a dialóg *Quad* pod jednu strechou (Bhaskar, 2021). V 21. storočí sa takto India snaží budovať komplexný Indicko-tichomorský model, ktorého cieľom je vytvoriť neformálne štruktúry, ktoré dokážu reagovať na bezpečnostné výzvy. India takto chce zdôrazniť historický

¹¹ Indické politiky *Konajte sa na Východ (Act East)* a *Konajte na Západ (Act West)* sú politiky, ktoré zahŕňajú určité hospodárske, environmentálne, či technologické výzvy v námornej oblasti, ktoré presahujú tradičné bezpečnostné hrozby, či geostrategické obavy. Stavba politik je kooperatívna a otvorená pre spoluprácu dvoch alebo viacerých národov (Bhaskar, 2021).

a kultúrny základ indicko-tichomorského regiónu presadzovaním historických ekonomických väzieb. Koncept *Indicko-tichomorský región* pre nich predstavuje vlajkovú loď indického medzinárodného projektu za čo môže aj fakt, že sa India nepripojila do spoluprác ako *Transpacifické partnerstvo (TPP)* a *Regionálne komplexné hospodárske partnerstvo (RCEP)*. Pre Indiu je ale aj tak naďalej dôležité vytvoriť pevnú ekonomickú základňu pre indicko-tichomorský región s jej dominantným postavením (Kupriyanov, 2022).

India má takto v 21. storočí vízie multipolárnej Ázie, v ktorej sa obmedzuje priestor pre unilateralizmus¹², či nátlakové správanie. Krajina preferuje mier a rozvoj na základe rešpektovania zásad právneho štátu, slobody plavby a preletov, rovnakého prístupu k spoločnému majetku a jeho prírodným zdrojom, či riešeniu sporov (Chinoy, 2020).

1.3 Geopolitická situácia v indicko-tichomorskom regióne

Vplyvom studenej vojny a zmenami v mocenských pomeroch sa indicko-tichomorský región stal jednou z najdynamickejších geopolitických zón vo svetovom usporiadaní. Krajiny tohto územia čoraz viac posilňujú svoje ekonomické vplyvy, čím menia medzinárodné vnímanie regiónu. Posilňovanie ekonomických vplyvov má ale taktiež za následok obavy z regionálnych sporov (He, Fung, 2020).

Termín *Indicko-tichomorský región* sa v priebehu rokov dostal do oficiálnych dokumentov, ako sú napríklad národné bezpečnostné stratégie, alebo obranné biele knihy. Do značnej miery za to môžu strategické debaty v čínsko-americkej súťaži o moc a postavenie v indicko-tichomorskom regióne (Heiduk, Wacker, 2020). Na základe toho prevláda v regióne geopolitická a mocenská rivalita tvoriaca novú rovnováhu síl (Federal Foreign Office, 2021). Naprieč Áziou sa v roku 2020 začali objavovať konkurenčné myšlienky pre tvorbu poriadku v indicko-tichomorskom regióne, ktoré ale neostali bez reakcie. Prítomnosť mocenských konfliktov má za následok vznik nového usporiadania v regionálnej rovnováhe politických, či vojenských síl (Heiduk, Wacker, 2020). Obidve krajiny majú do veľkej miery konkurenčné predstavy o regionálnom poriadku v indicko-tichomorskom regióne. Čínsko-americká rivalita sa prejavuje rôznymi spôsobmi v obchodnej politike, či zastrašovaním vojenskej hrozby.

¹² Unilateralizmus je politický prístup, ktorý podporuje jednostranné konanie (Economy-pedia, 2023).

Vzájomné nepokoje sa taktiež sústreďujú na technologickú politiku, či rôznorodosť konektivity a prepojenosti infraštruktúry (Chinoy, 2020).

Hlavný aktér Čína, ktorej politický a ekonomický vzostup spôsobujú určité výzvy ostatným svetovým mocnostiam neprijíma koncept *Indicko-tichomorského regiónu*. Čína interpretuje túto stratégiu ako politiku zadržiavania moci. Tiež sú toho názoru, že koncept vznikol ako hlavné ťažisko bezpečnostnej politiky. Mimo Číny vzniká aj v iných oblastiach juhovýchodnej Ázie kritika konceptu, keďže do určitej miery spochybňuje centrálnosť ASEAN (Heiduk, Wacker, 2020). Cieľom USA je aj tak naďalej zamedziť vplyvu Komunistickej strany Číny, tvorbou zábran v manipulovaní medzinárodného poriadku, keďže zoskupuje podobne zmýšľajúce krajiny regiónu s cieľom tvorby nových demokratických aliancií. USA preto reaguje prítomnosťou ozbrojených síl na území. Faktom ale naďalej zostáva, že na základe nestabilnej bezpečnostnej situácie je región tvorcom jedných z najvyšších vojenských výdavkov na svete, ktoré pramenia z jedného z najzložitejších územných sporov na svete (Chinoy, 2020).

Prirodzeným vývojom v medzinárodnom usporiadaní vzniká v 21. storočí indicko-tichomorský región, ktorý zohráva čoraz dôležitejšiu úlohu v regionálnych záležitostiach (Beeson, Lee-Brown, 2020). Je preto otázkou času kedy Čína uzná multipolaritu¹³, ktorá má v súčasnej dobe väčší potenciál budovania trvalých štruktúr pre mier a prosperitu, a či prebiehajúce geopolitické spory dokážu vytvoriť dlhotrvajúci bezpečný priestor pre prosperujúci a multipolárny indicko-tichomorský región (Chinoy, 2020).

¹³ V 21.storočí sa za svetové centrá multipolarity považujú krajiny ako USA, Čína či EÚ. Vo výnimočných prípadoch sa k nim pridávajú iné štáty ako napríklad India (Škvrnda, 2020).

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom bakalárskej práce je poukázať na postavenie indicko-tichomorského regiónu v medzinárodnom obchode a prostredníctvom vybraných makroekonomických činiteľov zvýrazniť postavenie Indie v indicko-tichomorskom regióne.

Súčasťou spracovanej problematiky sú aj čiastkové ciele, ktoré podrobnejšie definujú hlavný cieľ bakalárskej práce:

- na základe prístupov vybraných krajín vymedziť indicko-tichomorský región,
- poukázať na odlišnosti prístupu k indicko-tichomorskému regiónu v porovnaní s ázijsko-tichomorským regiónom,
- porovnať vplyvy Číny a USA v tomto regióne,
- vymedziť kľúčové hospodárske oblasti tohto regiónu pre medzinárodný obchod,
- poukázať na významnú pozíciu Indie v indicko-tichomorskom regióne, ako aj vo svetovom hospodárstve,
- predstaviť v indicko-tichomorskom regióne región východnej Afriky, ktorý je bohatý na prírodné zdroje
- vyzdvihnúť námorný obchod Indického a Tichého oceánu, a ich významný vplyv na svetový námorný obchod.

Práca je rozdelená na dve hlavné časti. V teoretickej časti vymedzujeme indicko-tichomorský región podľa prístupov vybraných krajín, porovnávame ho s vymedzením ázijsko-tichomorského regiónu, ktorý predchádzal vzniku konceptu *Indicko-tichomorský región*. Ďalej v práci venujeme našu pozornosť Indii, ktorá hrá dôležité postavenie v koncepte *Indicko-tichomorský región*. Postupne skúmame jej postavenie v medzinárodnom obchode, či venujeme našu pozornosť dialógu *Quad*, ktorý zohráva v regióne dôležitú ekonomickú a strategickú rolu. Na konci prvej kapitoly venujeme našu pozornosť aktuálnym geopolitickým výzvam, ktorým tento región čelí, a do veľkej miery ovplyvňujú postavenie regiónu v medzinárodnom obchode.

Na úvod praktickej časti zvýrazňujeme, aký veľký ekonomický a demografický vplyv má región na svetové hospodárstvo. V praktickej časti venujeme ďalej našu pozornosť metóde analýzy ekonomických ukazovateľov indicko-tichomorského regiónu a následne podľa

výsledkov analýzy vymedzujeme postavenie regiónu v medzinárodnom obchode. Ďalej v práci kladieme dôraz na to, akou silnou obchodnou stránkou regiónu sú oceány – konkrétne Indický oceán, ktorého námorné prístavy patria k tým najvyťaženejším prístavom sveta. Po pandémii COVID-19 sú predpoklady pre námornú dopravu veľmi priaznivé, čo nadväzuje na skutočnosť, z ktorej môže v budúcnosti tento región pozitívne vyťažiť. Neskôr sme sa v praktickej časti rozhodli analyzovať významné územia indicko-tichomorského regiónu, a to región Indie a východnej Afriky. Región Indie sme si vybrali na základe jeho dominantného ekonomického postavenia v indicko-tichomorskom regióne, kde sme na základe analýzy podielu obchodu Indie na obchode indicko-tichomorského regiónu prišli k záveru, že percentuálny podiel indického exportu a importu disponuje v indicko-tichomorskom regióne vysokými hodnotami. Pomocou analýzy komoditnej a teritoriálnej štruktúry sme tiež zistili, s akým tovarom a s akými krajinami India obchoduje. Po regióne Indii venujeme našu pozornosť regiónu východnej Afriky, ktorý nás zaujal napríklad pre svoje bohaté prírodné zdroje. Taktiež sme pomocou metódy komparácie porovnávali je rastúci význam vzájomného spojenectva s Áziou oproti klesajúcemu významu vzájomných vzťahov s Európou. Na základe získaných výsledkov našich čiastkových analýz sme dokázali syntetizovať dôležitý vplyv indicko-tichomorského regiónu na medzinárodný obchod 21. storočia.

Bakalársku prácu sme vypracovali na základe informácií, ktoré sme čerpali z mnohých zahraničných internetových zdrojov – najmä indických zahraničných zdrojov. Dôležitým zdrojom informácií boli aj informácie čerpané zo stránok *Svetovej banky* či *Organizácie spojených národov*. V praktickej časti sme tiež použili rôzne štatistické údaje napríklad zo stránok *Organizácie spojených národov (OSN)* či *Observatória ekonomickej zložitosti (OEC)*.

3 Výsledky práce a diskusia

Indicko-tichomorský región sa stáva ťažiskom rozvoja globálnej ekonomiky 21. storočia v ktorom prevláda zaujímavá multipolarita v ekonomickom postavení štátov (Gunawardena, 2019). V indicko-tichomorskom regióne sa nachádzajú tri najväčšie svetové obchodné veľmoci USA, Čína a Japonsko (Bhaskar, 2021) a taktiež ďalšie veľké ekonomiky 21. storočia krajiny Austrália a India (Nkala, 2021). Na tomto území sa tiež nachádzajú rýchlo rastúce ekonomiky sveta a to krajiny Kambodža, či Filipíny. Rýchly ekonomický rast týchto krajín by do budúcnosti mohol predstavovať pokles ich celkovej chudoby a následný presun týchto ekonomík do ekonomík so stredným príjmom (Ray, 2021). V regióne sa tiež nachádza 20 z 33 najväčších svetových miest, z čoho vyplývajú rôzne výzvy ako napríklad tie environmentálne. V regióne je napríklad viac ako polovica globálnych emisií CO₂ vypúšťaná do ovzdušia, čo vytvára ohrozenie pre členské krajiny pri prekonávaní aktuálnych klimatických výziev (Federal Foreign Office, 2021).

V indicko-tichomorskom regióne taktiež pôsobí mnoho rozvojových a najmenej rozvinutých krajín sveta (Gunawardena, 2019). *Organizácia spojených národov (OSN)* vymedzuje v regióne 12 najmenej rozvinutých krajín, a to krajiny Afganistan, Bangladéš, Bhután, Kambodža, Kiribati, Laos, Mjanmarsko, Nepál, Šalamúnove ostrovy, Východný Timor, Tuvalu a Jemen. Tieto krajiny síce čelia rôznym výzvam no po pandémie COVID-19 dosahujú pozoruhodný ekonomický pokrok, ktorý ich môže vymaniť z kategórie najmenej rozvinutých krajín sveta. Podľa vysokého predstaviteľa OSN Courtenaya Rattraya sa pred pandemiou investovalo v najmenej rozvinutých krajín indicko-tichomorského regiónu do sociálnych programov, vzdelania, či infraštruktúry, čo malo za následok zníženie chudoby. Po pandemií je cieľom týchto krajín, ktoré sú tiež súčasťou *Hospodárskej a sociálnej komisie pre Áziu a Tichomorje (ESCAP)*¹⁴ zabezpečiť ochranu a efektivitu týchto investícií, či podporovať integráciu v regióne (United Nations, 2021).

Aj keď posledné desaťročia testovali zraniteľnosť najmenej rozvinutých krajín indicko-tichomorského regiónu, niektoré krajiny sú ochotné zvýšiť ekonomickú diverzifikáciu

¹⁴ *The Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP)* je jednou z piatich regionálnych komisií OSN. Toto medzivládne spoločenstvo pôsobiace v ázijsko-tichomorskom regióne podporuje vzájomnú spoluprácu medzi 53 členskými štátmi a 9 pridruženými členmi pri riešení problémov trvalo udržateľného rozvoja (ESCAP, 2023).

a štrukturálnu transformáciu proti boju voči prírodným katastrofám, ktorým mnoho rozvojových krajín čelí. Takto je desať z dvanástich indicko-tichomorských najmenej rozvinutých krajín na ceste k prechodu z kategórie najmenej rozvinutých krajín sveta (United Nations, 2021).

Tabuľka 1: Indikátory veľkosti indicko-tichomorského regiónu v roku 2019

Indikátor	Podiel vo svete v %
Plocha	44
Populácia	65
Ekonomická veľkosť v HDP	62
Ekonomická veľkosť v HDP na obyvateľa	66
Kontajnerový obchod	55
Námorná preprava energie	70

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Svetovej banky, 2018 a Gunawardena, 2019

Ako poukazuje tabuľka 1 podľa *Svetovej banky* región produkuje 62 % svetového HDP a 66 % svetového HDP na obyvateľa. Plochu, ktorú tento región pokrýva tvorí 38 krajín, ktoré tvoria celkovo 44 % svetovej plochy a 65 % svetovej populácie. Námorná preprava energie v regióne zohráva tiež veľmi dôležitú úlohu, kedy disponuje indicko-tichomorský región 70 % podielom na celkovej námornej preprave energie (Gunawardena, 2019).

3.1 Obchod indicko-tichomorského regiónu

Liberalizácia obchodu v rámci indicko-tichomorského regiónu začala v 90. rokoch minulého storočia a po nej nasledovali tri desaťročia neustáleho znižovania ciel, či predpisov. Dôsledkom podpory medzinárodného obchodu regiónu sú tiež bilaterálne, či multilaterálne dohody o voľnom obchode medzi krajinami regiónu, ktoré majú za následok zníženie ciel vo väčšine obchodovateľných produktov. Vzhľadom na prítomnosť množstva obojstranných, či mnohostranných dohôd o voľnom obchode medzi indicko-tichomorskými krajinami, kde napríklad približne 50 % dohôd o voľnom obchode podpísali krajiny regiónu s krajinami

Svetovej obchodnej organizácie (WTO), krajiny znížili svoje clá vo väčšine obchodovateľných produktov, ktoré im umožnili rýchlejšiu rast obchodu (De, 2022).

Na jednej strane teda stojí Čína so svojou *BRI*, ktorá získava celosvetovú pozornosť a na druhej strane v roku 2021 prichádza USA s *Indicko-tichomorskou stratégiou*¹⁵. Prienik veľkých svetových ekonomík malo za následok to, že sa na území uzatvára čoraz viac komplexných partnerstiev podporujúce otvorenosť ekonomík regiónu, ako je napríklad *Trilaterálna dohoda o voľnom obchode (FTA)* medzi Čínou, Japonskom a Južnou Kóreou, či rôzne dohody o voľnom obchode medzi krajinami indicko-tichomorského regiónu s USA a EÚ. Na území tiež vznikajú rôzne regionálne partnerstvá, z ktorých najvýznamnejším sa stáva dialóg *Quad* (Rahman, Kim, De, 2020). Prehlbovanie spoločných záujmov motivuje aj iné krajiny indicko-tichomorského regiónu ako Vietnam, Nový Zéland, Bangladéš, či Srí Lanka stať sa súčasťou regionálnych obchodných partnerstiev (Rahman, Kim, De, 2020).

Tabuľka 2: Hlavné obchodné indikátory indicko-tichomorského regiónu v tisícoch miliardách USD v roku 2019

Obchodné indikátory	Indicko-tichomorský región	Podiel vo svete v %
HDP	60,19	68,63 %
Export tovarov	11,76	47,43 %
Import tovarov	11,98	49,27 %
Celkový obchod s tovarmi	23,74	48,27 %
Vnútro-regionálny obchod s tovarmi	6,81	69,65 %

Zdroj: vlastné spracovanie podľa De, 2022

Ako poukazuje tabuľka 2, okolo 48 % svetového obchodu s tovarmi pochádza z krajín indicko-tichomorského regiónu čo značí silnú závislosť od medzinárodného obchodu, ktorá môže do budúcnosti posilniť hospodársku integráciu v regióne. Krajiny indicko-

¹⁵ *Indo-Pacific strategy* je americká vízia, ktorú v decembri 2021 predstavil minister zahraničných vecí Antony J.Blinken. Cieľom vízie je posilňovať vzájomnú spoluprácu s krajinami indicko-tichomorského regiónu (USAID, 2022).

tichomorského regiónu v roku 2019 vyviezli tovar v hodnote 11,76 tisíc miliárd USD a doviezli tovar v hodnote 11,98 tisíc miliárd USD do svojich domácich ekonomík. Indicko-tichomorský región sa stáva zaujímavým regiónom nielen pre nadnárodné spoločnosti, ale aj pre väčšinu spotrebiteľov, keďže tovar je tu cenovo dostupnejší. Nadnárodné spoločnosti sem tiež presúvajú svoje dcérske spoločnosti s cieľom poskytovania lacnej pracovnej sily (Dávid, Galieriková, Tengler, Stupalo, 2020). Vnútro-regionálny obchod s tovarmi krajín indicko-tichomorského regiónu zaznamenal na druhej strane hodnotu 6,81 tisíc miliárd USD a má 69,65 % podiel na medzinárodnom obchode. Čo sa týka komoditnej obchodnej štruktúry vnútroregionálneho indicko-tichomorského obchodu medzi najviac obchodovateľné tovary v rámci regiónu patria stroje, dopravné zariadenia, automobily, či odevy. Taktiež obchod so službami sa stáva v regióne čoraz dôležitejšou súčasťou ekonomických aktivít, keďže obchod so službami zohráva dôležitú rolu pri integrácii regiónu v oblasti *Industry 4.0*¹⁶ v odvetviach ako cestovný ruch, vzdelanie, či doprava (De, 2022).

Posilnenie vzájomných regionálnych väzieb, ktoré dokážu zaručiť lepší ekonomický výkon regiónu preto závisí práve od zlepšenia fyzickej a digitálnej konektivity, či budovania odolných systémov v oblasti komunikácií, či infraštruktúry. Digitálna konektivita, či efektívna infraštruktúra môže zabezpečiť potencionálny hospodársky rast, uľahčujúci pohyb tovarov, či iných výrobných faktorov, či vytvoriť väčšie ekonomické príležitosti pre celú populáciu v indicko-tichomorskom regióne. Zlý stav regionálnej konektivity bráni indicko-tichomorskému regiónu v správnej hospodárskej integrácii. Digitálne prepojenie sa preto stáva kľúčovým faktorom ekonomickej integrácie a prosperity indicko-tichomorského regiónu (Desphande, 2022).

Počas pandémie uľahčovalo digitálne prepojenie v indicko-tichomorskom regióne online obchod. Ázia po pandemií predstavovala región v ktorom sa realizuje okolo 60 % svetového online maloobchodného predaja. Digitálny boom pretvára v Ázii skoro každý aspekt podnikania. S príchodom rýchlej digitalizácie využívajú krajiny ako India, Bangladéš, Pakistan, či Filipíny nové metódy exportu online pracovnej sily na Západ a stávajú sa významnými poskytovateľmi komerčných služieb. Digitálna ekonomika slúži tiež ako dôležitý faktor oživenia napríklad v juhovýchodnej Ázii, kde je už okolo 60 miliónov ľudí online

¹⁶ *Industry 4.0* je postavená na dvoch základných pilieroch, a to digitalizácií výrobkov či aplikácií exponenciálnych technológií, kde priemysel smeruje k efektívnemu zosieťovaniu výrobných zariadení, ktoré šetria zdroje (SOVA group, 2023).

spotrebiteľmi. S nástupom technológií v regióne došlo tiež k nárastu elektronického obchodu v zložkách ako športové vybavenie, potraviny, či nábytok. Štatistiky *ESCAP* uvádzajú, že v roku 2021 bola Ázia najrýchlejším rastúcim regiónom na globálnom trhu elektronického obchodu. Po pandémii technológie uľahčujú každodenný život ľudí a vytvárajú nové spotrebiteľské prostredie. Zrýchlená globalizácia síce narúša svetovú ekonomiku, ale vytvára predispozíciu pre rast mnoho rozvojových krajín v indicko-tichomorskom regióne. Napríklad taká digitálna transformácia južnej a juhovýchodnej Ázie vytvára príležitosti pre mladšie generácie. Filipíny a Malajzia sú napríklad v roku 2021 na čele v určitých odvetviach, ktoré sú silno digitalizované. Tieto krajiny zaznamenali najvyšší rast v maloobchodnom elektrickom obchode okolo 23 – 25 % ročne. Podľa analýzy *Euromonitor International* sa predpokladá, že sa v indicko-tichomorskom regióne do roku 2025 zdvojnásobí elektronický obchod a dosiahne hodnotu 2 miliardy USD (Zaman, 2022).

3.1.1 *Námorný obchod v indicko-tichomorskom regióne*

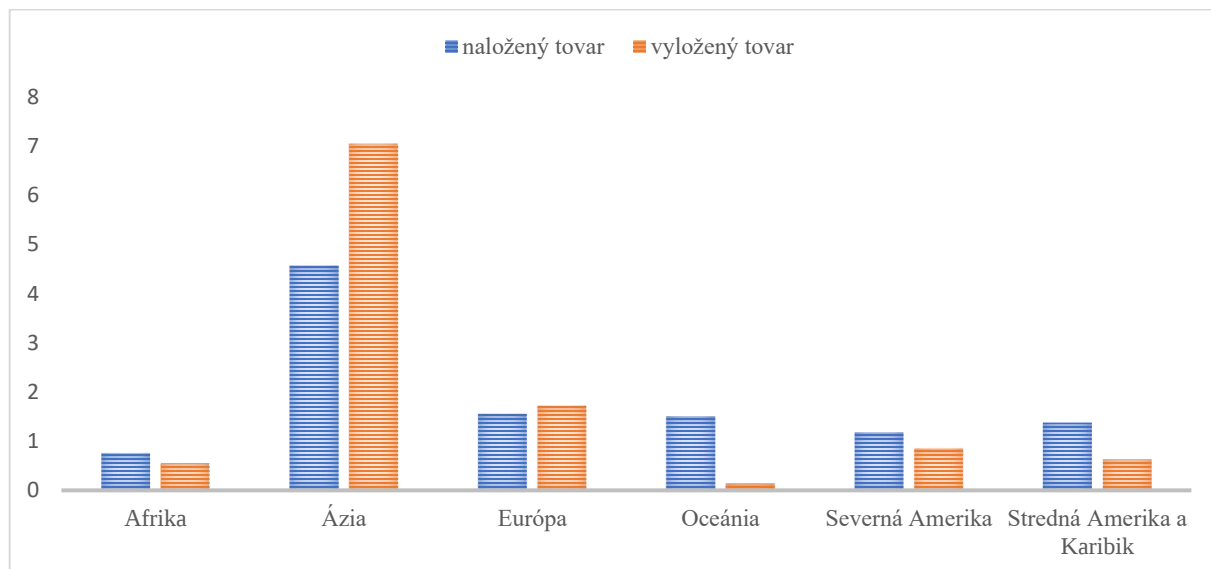
Námorná doprava tvorí v 21. storočí dôležitú rolu v globálnej ekonomike, keďže viac ako 80 % objemu tovarov sa prepravuje po mori (UNCTAD, 2021b). To podporuje aj fakt, že hodnota svetového námorného obchodu v roku 2021 stúpila o 3,2 %. Po pandémii COVID-19 sa preto námorná doprava stáva jedným z hlavných spôsobov prepravy svetového obchodu (UNCTAD, 2021a). *Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)* a *Medzinárodné dopravné fórum (ITF)* taktiež odhadujú, že sa bude po roku 2023 okolo 90 % obchodu s tovarmi vykonávať na mori (OECD, 2023). Takto tvoria námorné stratégie a geopolitické aspekty indicko-tichomorského regiónu dôležitý strategický diskurz v koncepcii *Indicko-tichomorského regiónu* (Rahman, Kim, De, 2020). Na základe týchto zistení sa tiež odhaduje, že sa bude v budúcnosti 60 % svetového námorného obchodu uskutočňovať na území indicko-tichomorského regiónu (Bhaskar, 2021). Preto pre krajiny indicko-tichomorského regiónu je dôležité podporovať ich námornú konektivitu, ktorá dokáže byť jedným z hlavných katalyzátorom ich medzinárodnej konkurencieschopnosti či zdrojom ekonomického rastu (De, 2022).

Počas historického vývoja sa stal Indický oceán prvým svetovým oceánom, ktorý vytvoril obchodný a ekonomický systém. Mohol za to napríklad špecifický klimatický režim monzúnov, ktorý dovoľoval plachtenicami preplavovať oceán dvakrát do roka. Veľký význam

rozvoja obchodu v Indickom oceáne tiež zaznamenal rozvoj ranných politík v pobrežných regiónoch, ktoré disponovali prebytočnými produktmi vhodnými na obchodovanie. V Indickom oceáne sa takto začalo najskôr obchodovať na pobreží východnej Afriky a neskôr sa obchod presunul do Tichého oceánu, konkrétne do západného Pacifiku (Kupriyanov, 2022). Indický oceán spolu s Tichým oceánom má preto za následok rýchly rast objemu obchodu a hospodárskej aktivity, čo predstavuje jeden z dôvodov vzniku konceptu *Indicko-tichomorský región* ako jednotného geoeconomického a geopolitického priestoru (Scott, 2018).

V 21. storočí sa územie indicko-tichomorského regiónu stáva výsledkom presunu svetového ekonomického centra do tohto regiónu, kedy sem presúvajú svoju pozornosť nielen regionálne krajiny, ale aj veľké svetové ekonomiky ako USA, Francúzsko, či Veľká Británia, ktoré sem sústreďujú svoje strategické záujmy (Ray, 2021). Záujmy týchto krajín v regióne sa týkajú napríklad stratégií ako napríklad kontrola rozmanitých zdrojov z oceánu, ktoré sa môžu do budúcnosti stať potencionálnym zdrojom súperenia svetových veľmocí (De, 2022). Indicko-tichomorský región teda popri tom, že prispieva k tvorbe viac ako polovici svetového HDP, má obrovské prírodné zdroje z Indického a Tichého oceánu, kde sú napríklad práve útroby oceánov bohaté na rôzne ložiská zlata či iných drahých kameňov (De, 2022). Do roku 2025 sa tiež odhaduje, že región bude zdrojom až troch štvrtín svetového HDP, kedy pridaná hodnota oceánov indicko-tichomorského regiónu bude významná pre mnohé priemyselné odvetvia, ako napríklad cestovný ruch, rybolov, či ťažba nerastných surovín (Gunawardena, 2019).

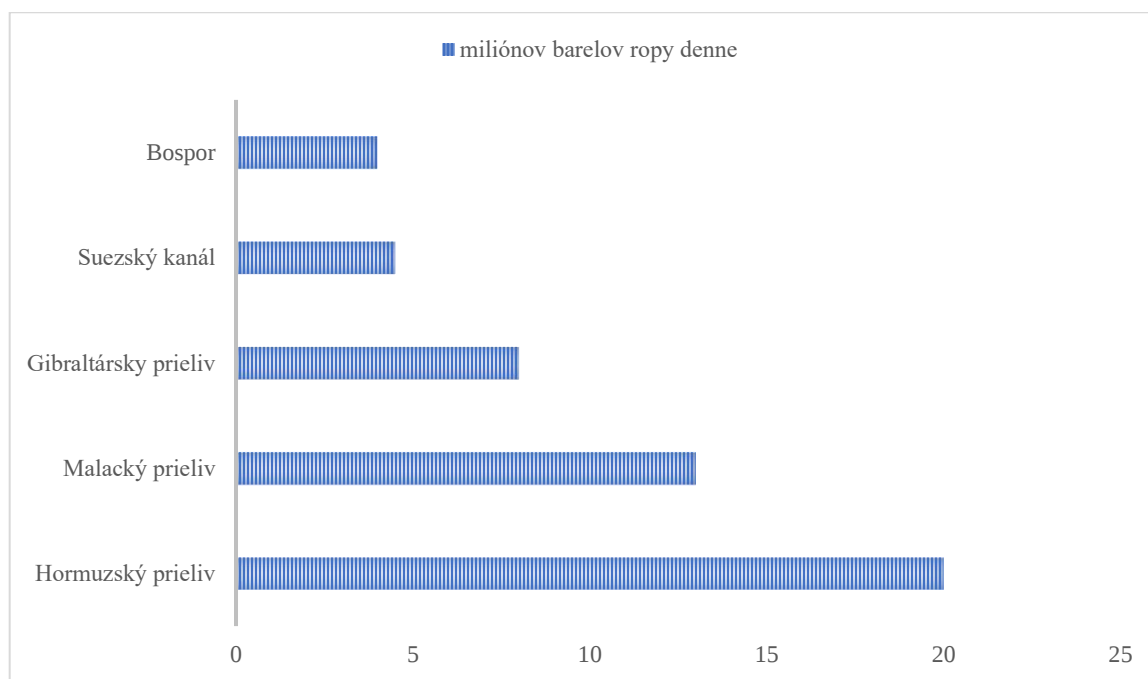
Graf 1: Naložený a vyložený tovar v rôznych oblastiach sveta v miliardách metrických ton v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa UNCTAD, 2021a

Indický oceán sa rozvojom medzinárodného obchodu stáva centrom globálnej ekonomiky, keďže oceán spája mnoho prímorských štátov, ktoré sú poháňané námorným obchodom. Prirodzený ekonomický rast Ázie v 21. storočí taktiež podporuje dôležitú pozíciu Indického oceánu ako jedného z najrušnejších obchodných miest, ktoré spájajú západnú a východnú pologuľu (Gunawardena, 2019). Podľa informácií zo štatistík *UNCTAD* sa vyloží 62 % a naloží 42 % svetového tovaru v ázijských prístavoch. Taktiež podiel rozvíjajúcich sa krajín na námornom obchode tvorí v roku 2021 okolo 61 % z celkového námorného obchodu. Ako poukazuje graf 1 na území Ázie sa vyloží a naloží celosvetovo najviac tovarov v miliardách metrických ton čo hovorí o veľkej aktivite námorných prístavov v oblasti Indického a Tichého oceánu (UNCTAD, 2021a). Krajiny indicko-tichomorského regiónu Čína, India, Bangladéš, či Vietnam sú taktiež považované od konca 20. storočia za lídrov vo výrobe spotrebného tovaru, kde tieto krajiny prevážajú svoj tovar na mori pomocou kontajnerových lodí do rôznych kútov sveta napríklad aj do Európy. Námorná trasa medzi Áziou a Európou patrí medzi tie najvyťaženejšie námorné trasy a od začiatku 21. storočia vzrástol objem prepravovaných kontajnerov na tejto trase viac ako štvornásobne (Dávid, Galieriková, Tengler, Stupalo, 2020).

Graf 2: Preprava ropy v miliónoch barelov ropy denne v roku 2017

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Szymczyk, 2017

Preprava ropy tiež zohráva dôležitú rolu v námornej doprave indicko-tichomorského regiónu, kde sa cez Indický oceán v 21. storočí preplaví okolo 40 % svetových zásob ropy (Bhaskar, 2021). Ako poukazuje graf 2 najviac barelov ropy, a to okolo 20 miliónoch barelov ropy denne sa prepravuje cez Hormuzský prieliv, ktorý sa nachádza medzi Perzským a Ománskym zálivom (Szymczyk, 2017), ako aj cez Malacký prieliv, ktorý spája Malajský polostrov s ostrovom Sumatra a cez ktorý sa prepraví okolo 18 miliónoch barelov ropy denne (Heiduk, Wacker, 2020).

Indicko-tichomorský región čelí ale v námornom obchode 21. storočia rôznym výzvam. V prístavoch regiónu je prítomná pirátska aktivita, či rôzne ozbrojené lúpeže na moriach. Organizovaný zločin využíva indicko-tichomorské územia na obchodovanie s ľuďmi, zbraňami, či voľne žijúcimi zvieratami. Región je tiež zraniteľný voči extrémnemu počasiu, či prírodným katastrofám, ktoré sú tu na bežnom poriadku. Zmeny klímy vytvárajú v regióne tlak na stabilitu v podobe masovej migrácie, či veľkých problémov s potravinovou a ľudskou bezpečnosťou. Región preto dbá na rozšírenie požiadaviek pre humanitárnu pomoc v podobe pomoci pri následkoch prírodných katastrof, či rôznych bezpečnostných situácií (Gunawardena, 2019).

Súčasný strategický diskurz, ktorý podporuje mier a stabilitu regiónu mal preto za následok tvorbu *IPOI*. Táto iniciatíva vlády Indie vyzýva štáty, ktoré tieto oceány obklopujú, aby sa sústredili na posilňovanie bezpečnosti svojich prístavov, či aby sa vybrali smerom udržateľného vývoja námornej oblasti. India ako krajina s dôležitým postavením v indicko-tichomorskom regióne sa snaží vytvárať nové partnerstvá, ktoré zaručia splnenie siedmych tematických oblastí, ktoré pokrývajú široké spektrum problémov v oblastiach, ako je bezpečnosť, bezpečnostný rozvoj zdrojov, rozvoj vedy a technológie, či odolná infraštruktúra a ekológia morského prostredia (De, 2022). India zvyrazňuje dôležitosť zdravých oceánov a pobrežných ekosystémov, ktoré prispievajú k celosvetovému úsiliu o zmiernenie zmien klímy. Faktom zostáva, že otepľujúce sa oceány spôsobujú ich okysľovanie, čo výrazne ohrozuje oceánsku rovnováhu a produktivitu. V 21. storočí sú oceány ako je Indický a Tichý ohrozené znečisťovaním z viacerých zdrojov, väčšinou z pevniny, ale aj z činnosti na mori (The World Bank, 2023a).

Tu prichádza na rad politika *Modrej ekonomiky*¹⁷, ktorá zohráva dôležitú úlohu v indicko-tichomorskom regióne. Zdravé oceány poskytujú pracovné miesta a potraviny, ktoré podporujú hospodársky rast, či podporujú blahobyt pobrežných komunít. Podľa *OECD* prispievajú oceány k celkovej pridanej hodnote ročne v hodnote 1,5 miliárd USD a predpokladá sa, že táto hodnota by do roku 2030 mohlo dosiahnuť hodnotu až 3 miliardy USD. Odhaduje sa, že len v produkcii rýb je na celom svete zamestnaných okolo 58,5 milióna ľudí a 600 miliónov domácností je závislých od rybolovu (The World Bank, 2023a).

Znečistenie plastmi tiež poškodzuje ekonomiku regiónu, či potravinovú bezpečnosť, ktorá má za následok zníženie blahobytu. Bez potrebných opatrení môžu náklady vlád krajín indicko-tichomorského regiónu dosiahnuť v rokoch 2021 – 2040 až 670 miliárd USD, kde aj náklady na nečinnosť môžu dosiahnuť hodnotu 100 miliárd USD. Riešenie plastového znečistenia si teda vyžaduje špeciálnu pozornosť, ktorá si vyžaduje kombináciu multisektorových riešení. Prímorské krajiny by sa mali sústrediť na zlepšenie nakladania s pevným odpadom, lepšiu manipuláciu s odpadom, či vývoj alternatív k jednorazovým plastom (The World Bank, 2023a).

¹⁷ Podľa *Svetovej banky* je *Blue economy* politika, ktorá udržateľné využíva zdroje oceánov pre budúci ekonomický rast, lepšie živobytie a pracovné miesta pri udržiavaní zdravia oceánskych ekosystémov (The World Bank, 2023b).

3.2 India a jej postavenie v medzinárodnom obchode

India sa svojou veľkosťou, geografickou polohou, či faktom, že krajina má po Číne druhý najväčší počet obyvateľov sveta, stáva dôležitým aktérom v postpandemickej regionálnej, ale aj globálnej obnove (Deshpande, 2022). Vyhliadky rastúcej ekonomiky priťahujú rôzne zahraničné investície, keďže India sa stáva zaujímavou destináciou pre zahraničných investorov. Táto krajina ponúka v 21. storočí prosperujúci potenciál domáceho trhu, vysoko kvalifikovanej pracovnej sily, či čoraz väčšieho a otvorenejšieho regulačného rámca. Toto všetko robí z Indie krajinu, ktorá láka mnoho svetových nadnárodných spoločností, ktoré presúvajú svoju pozornosť do tejto krajiny s cieľom dosiahnutia dlhodobého komerčného úspechu. Dôvody prečo nadnárodné spoločnosti zameriavajú svoju pozornosť práve na Indiu sú hlavne príležitosti na domácom trhu, rastúca technologická infraštruktúra, ľudský kapitál, či otvorené regulačné prostredie (Gazala, 2022).

Tabuľka 3: Podiel Indie na obchode indicko-tichomorského regiónu v roku 2019

Rok	Export Indie do indicko-tichomorského regiónu	Import z indicko-tichomorského regiónu do Indie	Podiel Indie na celkovom exporte indicko-tichomorského regiónu	Podiel Indie na celkovom importe indicko-tichomorského regiónu
	miliárd USD		%	
2000	23,61	18,14	55,6	36,1
2010	134,55	191,12	60,4	54,5
2019	198,48	271,59	61,1	56,6

Zdroj: vlastné spracovanie podľa De, 2022

India sa priamoúmerne tiež stáva dôležitou krajinou v indicko-tichomorskom regióne. Krajina v regióne zabezpečuje slobodný a otvorený indicko-tichomorský región, ktorý je jadrom indicko-tichomorskej politiky budovania partnerstiev s podobne zmýšľajúcimi krajinami (Deshpande, 2022). Ako poukazuje tabuľka 3 v roku 2010 tvoril export Indie do indicko-tichomorského regiónu 134,55 miliárd USD a import krajín indicko-tichomorského regiónu do Indie mal hodnotu 191,12 miliárd USD. Podiel Indie na celkovom exporte indicko-

tichomorského regiónu bol 60,4 % a jej podiel na celkovom importe regiónu bol 54,5 %. V roku 2019 sa celkový export a import medzi Indiou a indicko-tichomorským regiónom značne zvýšil, kde indický export do indicko-tichomorského regiónu tvoril 198,48 miliárd USD a import 272,59 miliárd USD, čo hovorí o rastúcej závislosti Indie na importe z krajín indicko-tichomorského regiónu. V rovnakom roku tvorila India 61,1 % podiel na celkovom exporte a 56,6 % podiel na celkovom importe indicko-tichomorského regiónu, čo síce predstavuje silnú závislosť Indie na indicko-tichomorskom regióne, ale tieto hodnoty sa za 9 rokov, čo sa týka exportu zvýšili o 5,5 % a v prípade importu o 20,5 % (De, 2022).

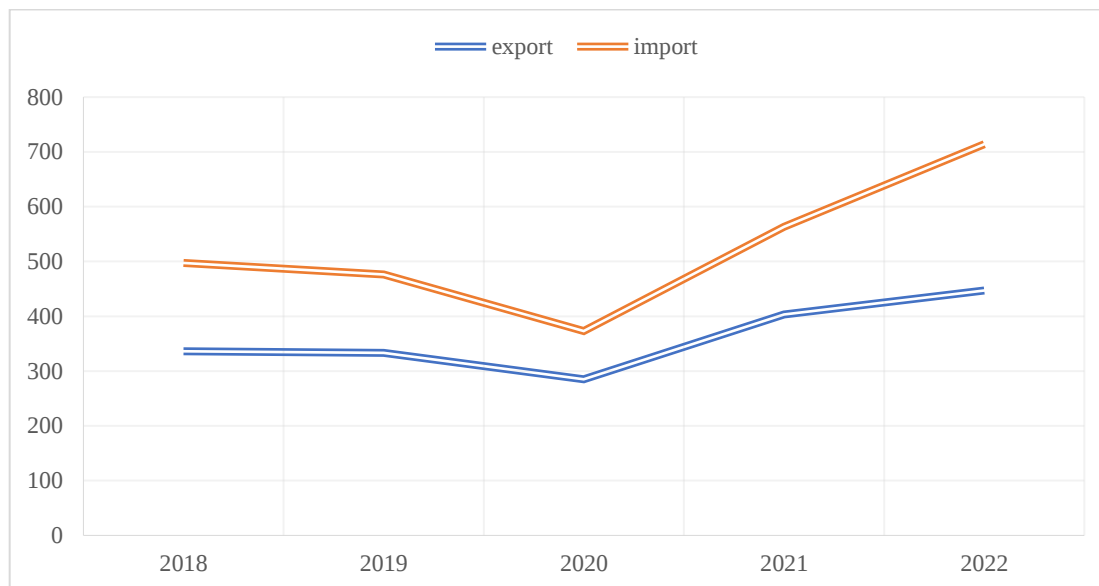
Tabuľka 4: Ukazovatele vývoja národného hospodárstva Indie v roku 2021

Ukazovatele vývoja národného hospodárstva	Poradie Indie v tomto rebríčku
HDP	6.
Celkový export	14.
Celkový import	11.
HDP na obyvateľa	137.
Index ekonomickej komplexnosti (ECI)	41.
Index ľahkosti podnikania	63.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa OEC, 2023 a Gazala 2022

Indická ekonomika patrí v 21. storočí medzi jednu z najväčších ekonomík sveta. Tento fakt podporujú údaje z tabuľky 4, ako napríklad to, že v roku 2021 sa India stáva šiestou najväčšou ekonomikou sveta podľa HDP, čím si drží miesto v prvej dvadsiatke najvýkonnejších exportných ekonomík sveta (OEC, 2023). India sa tiež v roku 2021 umiestnila na 63. mieste zo 190 krajín sveta v indexe *Svetovej banky – Index ľahkosti podnikania*. India takto v porovnaní s rokom 2019 stúpila až o 17 priečok, za čo môže jej lukratívne postavenie v počte zahraničných investíciách, či startupov. Krajina sa v roku 2022 tiež stala domovom viac ako 38 815 aktívnych startupov, ktoré posúvajú kultúru indického podnikania vpred (Gazala, 2022).

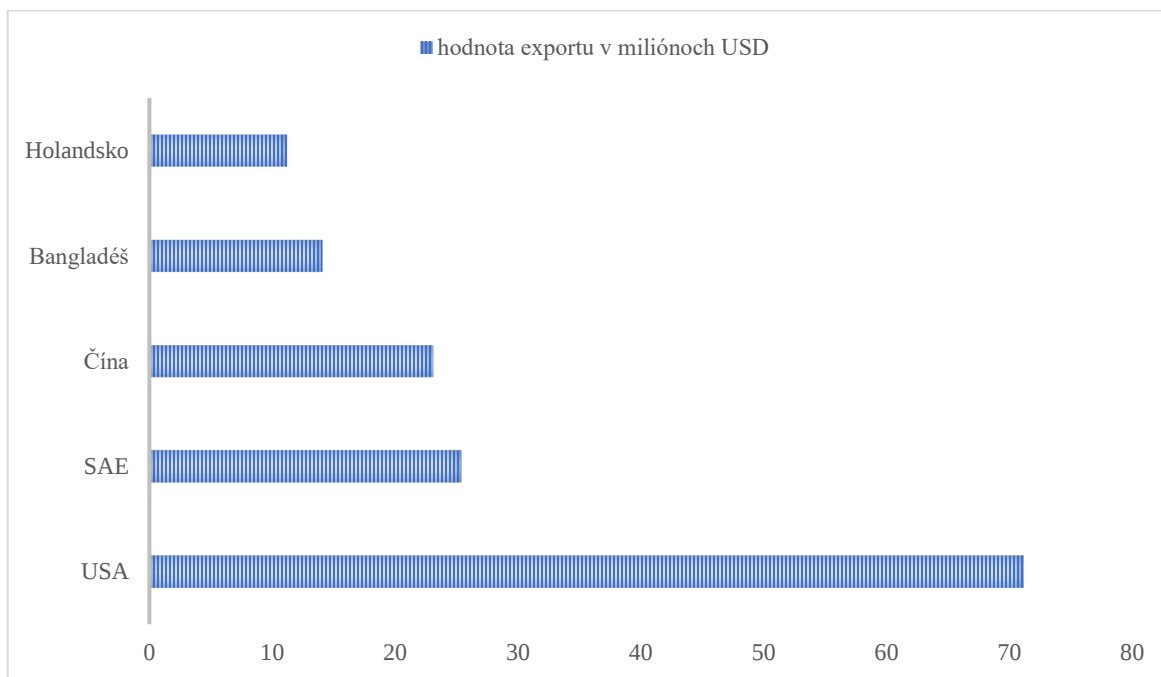
Graf 3: Vývoj indického obchodu s tovarom v miliardách USD

Zdroj: vlastné spracovanie podľa OEC, 2023

Ako poukazuje graf 3 hodnoty indického exportu aj importu zaznamenali po vypuknutí pandémie COVID-19 v roku 2019 značný pokles. Od roku 2020 sa vývoj mení a indický export a import zaznamenáva rast hodnôt celkového importu aj exportu. Ako tiež poukazuje graf 3 India je krajinou, ktorá viac importuje ako exportuje, čo hovorí o jej dlhodobej pasívnej obchodnej bilancii, ktorá vytvára od roku 2021 čoraz väčšiu medzeru. India je preto krajinou, ktorá je silne závislá od medzinárodného obchodu, ale aj od vzájomného obchodu s krajinami indicko-tichomorského regiónu (OEC, 2023).

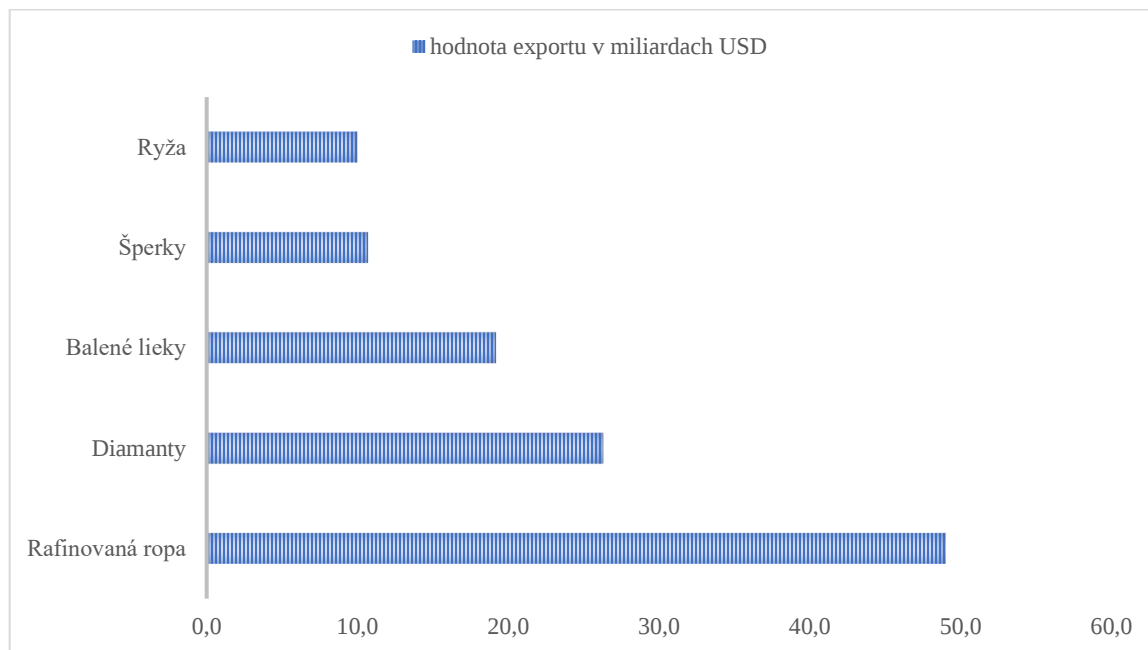
Graf 4: Päť hlavných exportných partnerov Indie a ich hodnota exportu v miliardách USD v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa OEC, 2023

Čo sa týka analýzy teritoriálnej obchodnej štruktúry exportu Indie od roku 2015 India získala nových obchodných partnerov, s ktorými prehĺbuje svoje obchodné spojenia. Ako poukazuje graf 4 najväčšou destináciou exportu, ktorá v roku 2021 predstavuje viac ako 18,05 % indického exportu, je USA. Na druhom mieste sa v roku 2021 umiestnili Spojené arabské emiráty (ďalej SAE) s druhou najväčšou exportnou destináciou pre indický export predstavujúc viac ako 6,65 % indického exportu. Na ďalších priečkach sa umiestnili krajiny Čína, Bangladéš a Holandsko. India tiež v posledných rokoch nadviazala nové obchodné vzťahy s krajinami ako Irak, Izrael, či Venezuela, ktoré tvoria v 21. storočí dôležitý faktor pre rast Indie v medzinárodnom obchode (OEC, 2023).

Graf 5: Päť hlavných exportných komoditných skupín Indie a ich hodnota exportu miliardách USD v roku 2021

Zdroj: vlastné spracovanie podľa OEC, 2023

Komoditnú obchodnú štruktúru exportu Indie znázorňuje graf 5, ktorý poukazuje na 5 z 10 hlavných exportných komoditných skupín, kde komodity ktoré sa najviac exportujú z Indie sú rafinovaná ropa, diamanty, balené lieky, šperky a ryža. India exportuje do svojich najdôležitejších exportných krajín USA a SEA hlavne diamanty a liečivá (OEC, 2023). V roku 2021 pokrývalo desať hlavných komoditných skupín 62,13 % celkového indického exportu. Neskôr v roku 2022 tvorili tieto komodity až 78 % celkového indického exportu (Government of India, 2022).

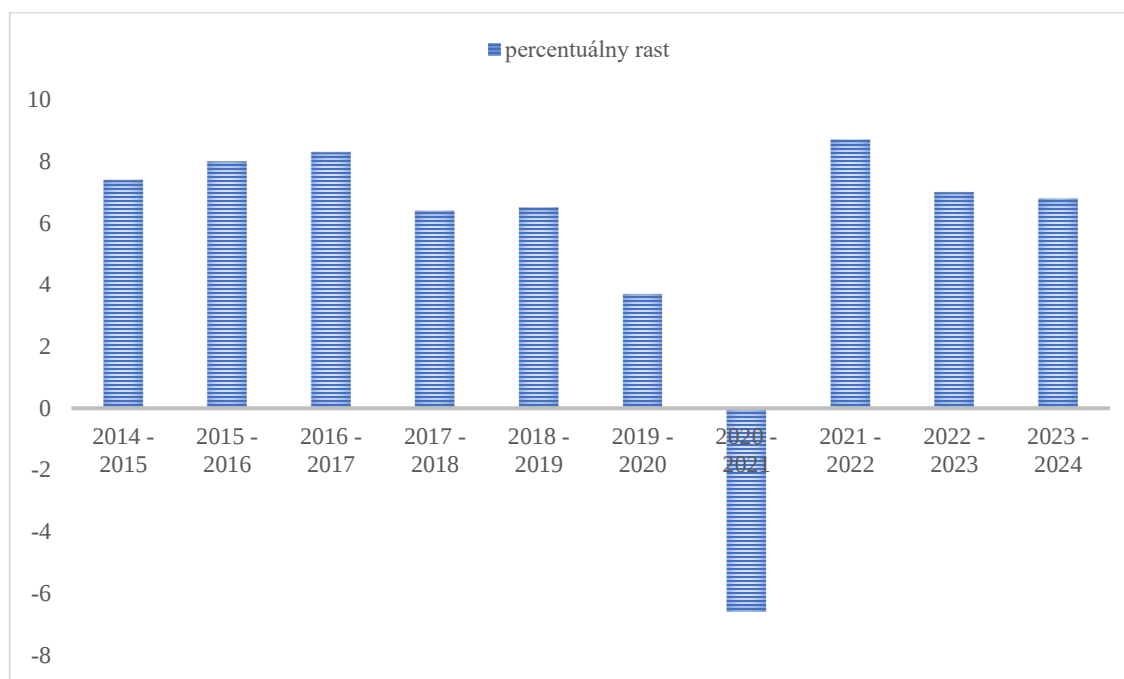
Dôležitou exportnou komoditou Indie sa stávajú práve balené lieky a rôzne liečivá, kde indický farmaceutický priemysel tvorí 5,92 % z celosvetového farmaceutického priemyslu. Export liekov sa po pandémie COVID-19 stáva dôležitým obchodným záujmom a dodáva Indii postavenie dôležitého hráča v globálnom farmaceutickom priemysle. Medzi rokmi 2021 – 2022 India exportovala liečivá v hodnote 24,62 miliard USD, čo predstavovalo 2 % nárast oproti rokom 2020 – 2021. Kvalitné indické liekové prípravky, či biologické látky tvoria 75 % z celkového exportu farmaceutických výrobkov Indie. Ďalšiu časť indického exportu tvoria hlavne medziprodukty liekov, či voľne predávané lieky. India tiež exportuje viac ako 60 %

svetových vakcín a 20 % liečiv, kde sa napríklad krajina umiestnila na 3. mieste z hľadiska exportovaného objemu vakcín a na 14. mieste z hľadiska jej hodnoty. Krajina bola v roku 2021 najväčším svetovým dodávateľom generických liekov, či vakcínam proti osypkám. India sa takto v roku 2021 stala popredným svetovým dodávateľom očkovania ako sú *DTP*, *BCG*¹⁸. Okrem toho je tiež krajina popredným dodávateľom lacného očkovania. Krajina predáva svoje farmaceutické produkty hlavne do USA, Južnej Afriky, či UK. Vzájomné obchodné vzťahy v tomto odvetví India posilnila aj počas pandémie COVID-19, kedy preukázala svoju schopnosť byť stálym a dôveryhodným dodávateľom nielen pre tieto krajiny, ale aj pre celý svet. India si takto dokáže udržiavať svoju poprednú pozíciu v tomto odvetví aj napriek celosvetovému prerušeniu v dodávateľských reťazcoch (Gazala, 2022).

Sektor služieb sa ukázal taktiež ako jeden z dôležitých hnacích síl rastu indického hospodárstva. India je celosvetovo známa pre svoje IT sektor, čím si drží vedúce postavenie vývozcu v oblasti technológií moderných služieb. India je jednou z významných poskytovateľov komerčných služieb vo svete s jej komparatívnou výhodou exportu počítačov, informačných služieb, či iných obchodných služieb, ktoré zahŕňajú široké spektrum informačne náročných služieb. Indický export služieb, ako je aj cestovanie je tiež pre krajinu dôležitý, no krajina sa po pandémii COVID-19 sústreďuje viac na vývoj rôznych vakcín, či logistických služieb, kde sa práve tieto sektory stávajú kľúčovými pri plnení rastúceho dopytu a ponuky (De, 2022). Indický export preto disponuje v nasledujúcich rokoch silnou predispozíciou pre rast, ktorý dokáže tiež podporiť aj jej veľký podiel vývozu do ekonomík rozvíjajúcich sa trhov. Takto napríklad služby s nižšími cenami by dokázali podporiť rýchlejšiu expanziu výroby, či vytváranie nových pracovných miest vo výrobnom sektore. Pre Indiu je preto dôležité zamerať svoju pozornosť na modernizáciu ľudskej práce, či infraštruktúry, ktoré by dokázali podporiť pridanú hodnotu Indie a podporiť jej sektor služieb. Lacnejšie finančné, marketingové, či dopravné služby by dokázali Indii zabezpečiť vyššiu konkurencieschopnosť vo výrobnom sektore, čo by podporilo rast pracovných miest (Joumard, 2020).

¹⁸ Vakcína *DTP* sa používa na očkovanie proti záškrtu, tetanu či čiernemu kašľu (Sprievodca očkovaním, 2023b). Vakcína *BCG* sa zase používa napríklad na očkovanie tuberkulózy (Sprievodca očkovaním, 2023a).

Graf 6 : Vývoj indického HDP a prognóza jeho vývoja v %

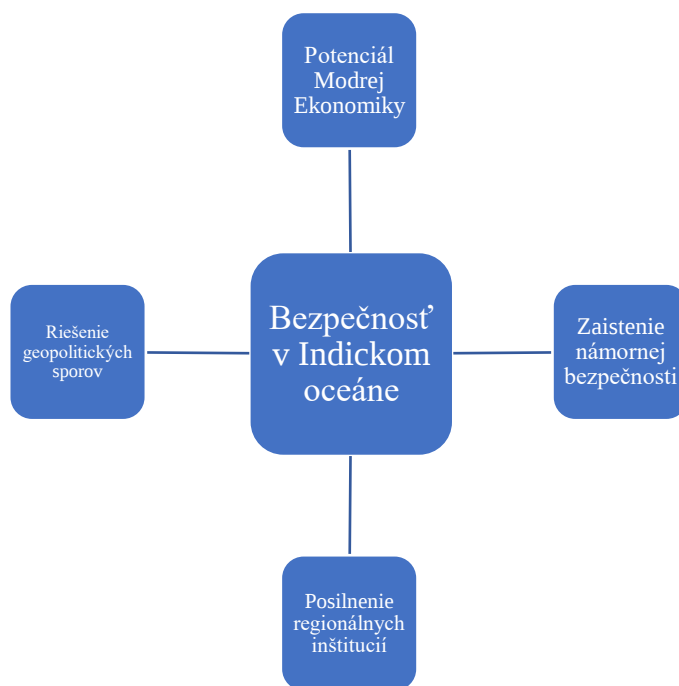
Zdroj: vlastné spracovanie podľa Batra, Ohri, 2023

Ako poukazuje graf 6 na základe rastu HDP Indie má krajina po pandémie COVID-19 silný ekonomický potenciál. Ekonomika Indie sa takto po pandémie vzchopila, aj keď napätie na Ukrajine v roku 2022 vytvorilo inflačné tlaky, ktoré mali za následok uvoľnenie menovej politiky zavedenej počas pandémie (Batra, Ohri, 2023). Na *Konferencii OSN o obchode a rozvoji*¹⁹ sa tiež rozprávalo o tom, že sa hrubý domáci produkt Indie vo fiškálnom roku 2022 zvýšil o 8,7 %, čo zaručuje Indii postavenie jednej z najrýchlejšie rastúcich ekonomík sveta. V roku 2022 tvorilo viac ako 60 % indického HDP práve obchod v cestovnom ruchu, doprave, či finančných a poisťovacích služieb (Gazala, 2022). *Prognóza ekonomického rastu pre roky 2023/2024* preto predpokladá rast reálneho HDP v roku 2023 v rozmedzí 6 % až 6,8 %, čo by zaručilo Indii postavenie jednej z najrýchlejšie rastúcich ekonomík sveta. Výsledok sa bude odrážať na základe ekonomického a politického vývoja v globálnom meradle. V strednodobom meradle pri uskutočnení určitých indických ekonomických reforiem sa ale očakáva, že by sa potencionálny rast indickej ekonomiky mohol zvýšiť na 7 % až 8 % ročne. Jedná sa hlavne o reformy zlepšenia verejnej infraštruktúry (Batra, Ohri, 2023), keďže India

¹⁹ *The United Nations Conference on Trade and Development (Konferencia UNCTAD)* je konferencia organizácie OSN, ktorá sa zaoberá témami týkajúce sa obchodu, rozvoja, chudoby či problémami životného prostredia (Business Define Terms, 2023).

čelí týmto výzvam, ktoré ale dokážu zaručiť splnenie cieľov podpory prepojenia vnútroregionálneho obchodu (Bhaskar, 2021).

Obrázok 3 : Dôležité záujmy rastu pre budúci vývoj indickej ekonomiky

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Bhaskar, 2021

Ako poukazuje obrázok 3, pre ekonomickú budúcnosť Indie ako významnej krajiny indicko-tichomorského regiónu je dôležité sústrediť svoju pozornosť na zabezpečenie potrebnej bezpečnosti v Indickom oceáne. Pre krajinu je preto dôležité nasmerovať svoju obchodnú politiku smerom k *Modrej ekonomike*, ktorá napríklad rieši výzvy zaistenia námornej bezpečnosti, či schopnosti posilňovať regionálnu hospodársku spoluprácu, kde ale India čelí rôznym výzvam pri prehľbovaní rôznych obchodných dohôd, či riešenia vzájomných obchodných prekážok (Bhaskar, 2021).

3.3 Východná Afrika v dynamike rozvoja obchodu indicko-tichomorského regiónu

Vo východnej Afrike sa nachádza 9 *Pobrežných krajín hraničiacich so západným Indickým oceánom* (WIO)²⁰. Tieto africké krajiny tvoria oblasť západného Indického oceánu, ktoré tvoria na juhu oblasti 8 kilometrov štvorcových výlučne ekonomických zón²¹ (Economic Commission for Africa, 2016). Toto územie tvoriace 16 000 kilometrov pobrežia Indického oceánu takto predstavuje potenciálny príjem pre svetovú ekonomiku (Guldborg, 2017). Strategické záujmy v tomto regióne podporuje aj rastúca trhová sila 1,3 miliardy obyvateľov (Nkala, 2021). Obyvateľstvo krajín WIO vyprodukuje ročne tovar v hodnote viac ako 20,8 miliardy USD. WIO preto predstavuje pre Afriku dôležité geopolitické aktívum s veľkým ekonomickým potenciálom. Výzvou týchto krajín je dosahovať ekonomický rast, budovať sociálny blahobyt obyvateľstva, či zachovať zdravie oceánskych ekosystémov (East and Southern Africa/Western Indian Ocean futures, 2023b). Medzi silné stránky územia patrí preto námorný a ťažobný priemysel v celkovej hodnote 333,8 miliárd USD (Guldborg, 2017). Región je tiež súčasťou politiky *Modrá ekonomika*, ktorá podporuje námorný priemysel, cestovný ruch, dopravu, či ťažbu na morskom dne v tejto oblasti. V 21. storočí sa tiež v tomto regióne lovia ryby, ktoré zlepšujú potravinovú a nutričnú bezpečnosť pre celý región oblasti (Economic Commission for Africa, 2016). Rozsiahle pobrežie územia WIO, ktoré patrí do indicko-tichomorského územia, je tiež bohaté na rôzne prírodné zdroje. Oblasť takto láka investorov, kedy napríklad aj v Mozambiku sa v provincii Cabo Delgado objavili podzemné zásoby zemného plynu vo výške 20 miliárd USD (Nkala, 2021).

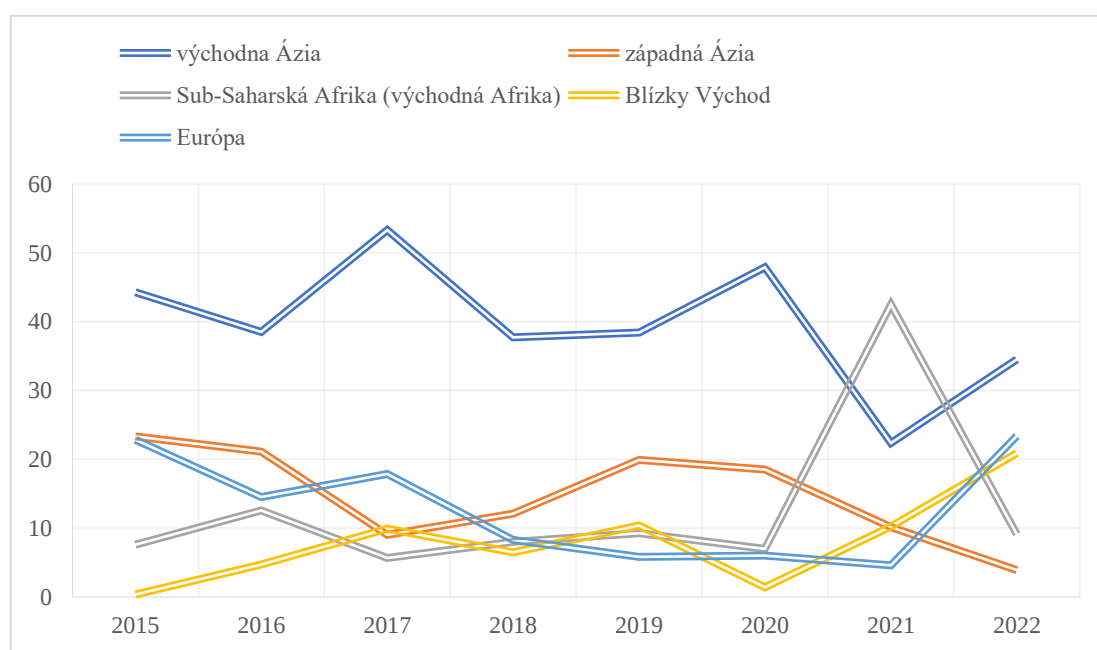
Najväčšie krajiny indicko-tichomorského regiónu ako Čína, India, či Japonsko preto sústreďujú svoju pozornosť na región východnej Afriky, do regiónu WIO, presadzovaním svojich záujmov prostredníctvom rozvoja infraštruktúry, investícií, či bezpečnostnej spolupráce. Tieto krajiny takto neustále budujú politické, hospodárske a vojenské vzťahy s kontinentálnymi a ostrovnými krajinami tohto územia. Krajiny sú si vedomé dôležitosti regiónu WIO, ktoré vytvára rovnováhu síl v africkej námornej zóne indicko-tichomorského

²⁰ Medzi *Coastal countries bordering the Western Indian Ocean (WIO)* patria krajiny Komory, Keňa, Madagaskar, Maurícius, Mozambik, Seychely, Somálsko, Južná Afrika a Tanzánia (East and Southern Africa/Western Indian Ocean futures, 2023a).

²¹ Výlučne ekonomické zóny sú morské oblasti upravené zmluvami OSN o morskom práve. Tieto oblasti disponujú zvláštnym právom pokiaľ sa jedná o využívanie morských zdrojov (Európska komisia, 2023b).

regiónu (Nkala, 2021). Čína je z trojice týchto krajín najhlavnejším aktérom v celej Afrike ale aj vo východnej Afrike, za čo môže aj fakt, že obchod medzi Čínou a Afrikou v roku 2019 dosiahol hodnotu 208 miliárd USD (Nyabiage, 2020). Štyridsať afrických krajín tiež podpísalo čínsku iniciatívu *BRI*, čím podporili čínske investície *BRI* v Afrike, ktoré dosiahli v rokoch 2013 – 2020 hodnotu 23,45 miliárd USD (Nedopil, 2021). V rokoch 2005 - 2020 mal tiež objem čínskych priamych zahraničných investícií (PZI) v Afrike hodnotu 303 miliárd USD (Nkala, 2021).

Graf 7: Vývoj percentuálneho podielu investícií čínskej *BRI* vo svete

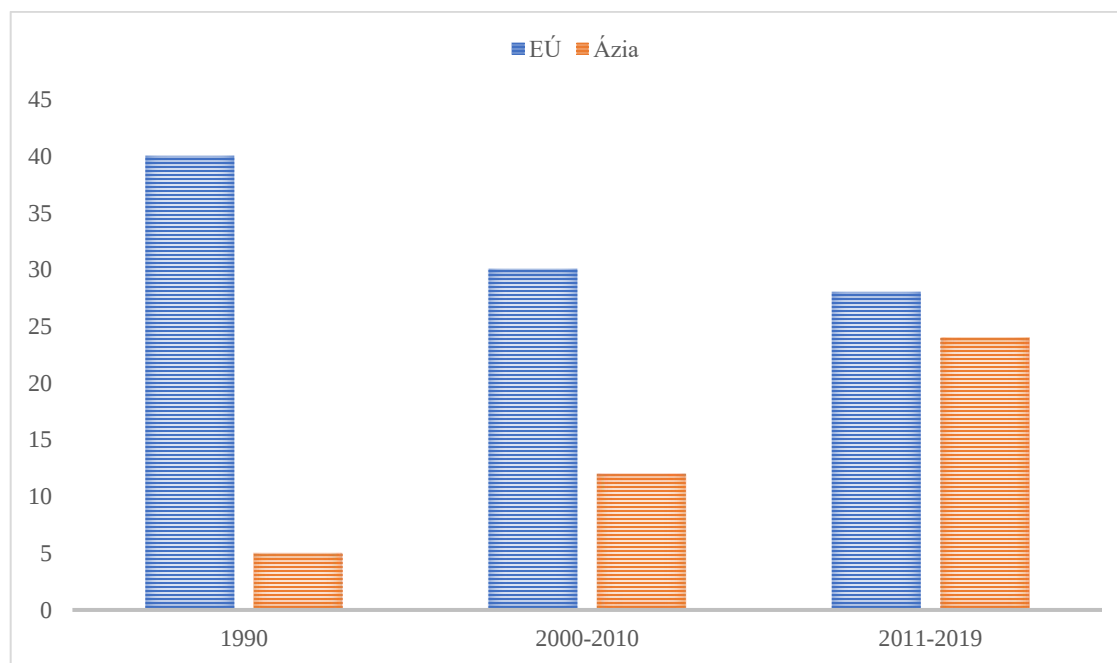

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Nedopil, 2021

Čína takto upevňuje svoju pozíciu najväčšieho obchodného partnera Afriky poskytovaním krátkodobých úverov krajinám tohto územia, ktoré mali v roku 2019 hodnotu 150 miliárd USD (Nkala, 2021). Niektoré z najväčších projektov *BRI* sa realizovali vo východnej Afrike, kedy Čína dokončila v Keni 609 kilometrovú železničnú trasu z prístavu Mombasa do hlavného mesta Nairobi v hodnote 3,2 miliárd USD (BBC News, 2014). Cieľom Číny je takto podporovať rozvoj infraštruktúry v regióne východnej Afriky, ktorý im zabezpečí prístup do vnútrozemia pri rozširovaní ich obchodných záujmov (Nkala, 2021). Ako ale poukazuje graf 7 čínske investície *BRI* v Afrike majú klesajúci efekt aj napriek tomu,

koľko projektov Čína v Afrike zrealizovala. Jediným z problémov uskutočnenia ďalších investícií *BRI* v tejto oblasti je takto napríklad rastúce násilie (Mukpo, 2021).

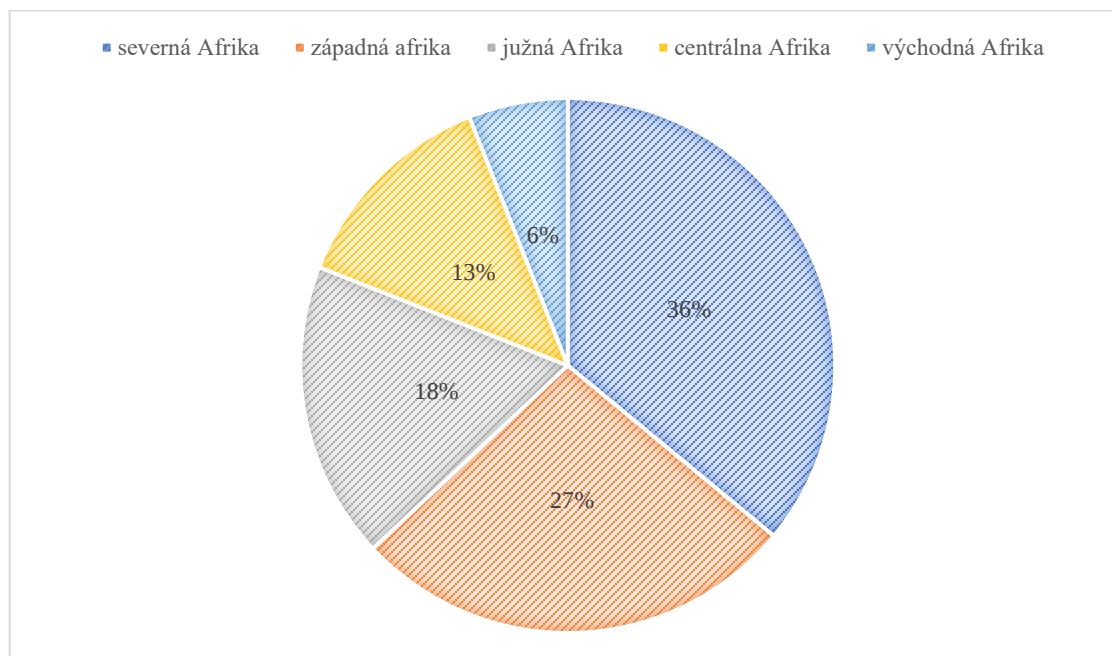
Graf 8: Percentuálny podiel EÚ a Ázie na africkom exporte

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Africa Trade Report, 2020

Ako poukazuje graf 8 od 90. rokov minulého storočia priemerný podiel Ázie na africkom exporte stúpol, kde na druhej strane podiel EÚ na africkom exporte klesol. Historicky mala práve EÚ dôležitý vplyv na africkom exporte no momentálne sa stáva práve Ázia, teda aj indicko-tichomorské územie, najväčším obchodným partnerom celej Afriky. Posilnenie obchodných vzťahov medzi východnou Afrikou a indicko-tichomorským regiónom by preto dokázalo zvýšiť strategickú hodnotu Indického oceánu, sprostredkovať indicko-tichomorskému regiónu dôležité postavenie v námornej doprave, či upevniť vzájomné obchodné vzťahy s regiónom východnej Afriky (Nkala, 2021).

Graf 9: Percentuálny podiel námornej dopravy regiónov Afriky na celkovú námornú dopravu Afriky v roku 2018

Zdroj: vlastné spracovanie podľa UNCTAD, 2020

Faktom tiež zostáva, že približne 90 % afrického medzinárodného obchodu sa uskutočňuje cez námorné trasy (Nkala, 2021). Oblasť severnej Afriky, ktorej krajiny sú tiež súčasťou indicko-tichomorského regiónu, je najvyťaženejšou oblasťou námornej dopravy. Následne sú to významné oblasti južnej Afriky, centrálnej Afriky a východnej Afriky, ktorých prístavy ako Port Saint Johns a Durban v Juhoafrickej republike patria medzi tie najvyťaženejšie prístavy celej Afriky. Práve Indický oceán preto predstavuje dôležitú námornú trasu ktorá spája Afriku s celým svetom, ako aj s indicko-tichomorským regiónom (UNCTAD, 2020).

3.4 Diskusia

Ako sme poukázali v našej bakalárskej práci, indicko-tichomorský región tvorí v 21. storočí takmer 60 % svetového HDP kde práve dve tretiny ekonomického rastu regiónu súvisia práve s kľúčovým obchodným záujmom krajín tohto regiónu - námorným obchodom. Po pandémie COVID-19 posilnila námorná doprava svoje ekonomické aktivity, ktoré

vytvárajú silnú pridanú hodnotu regiónu. Ohrozenie bezpečnosti námorných ciest by preto malo seriózny vplyv na dodávateľské reťazce nielen v indicko-tichomorskom regióne, ale aj na území EÚ. Indicko-tichomorský región sa preto stáva dôležitým územím, ktoré spája najväčšie svetové oceány – Indický oceán a Tichý oceán, cez ktoré ako sme poukázali v našej analýze sa prepravuje najväčšie množstvo svetových tovarov, či energie vo svete.

Námorná doprava obsahuje množstvo príležitostí pre rozvoj svetovej ekonomiky 21. storočia, ale taktiež čelí aj určitým výzvam. Z environmentálneho hľadiska, ktoré sa stáva dôležitým ukazovateľom v 21. storočí vytvára práve námorná doprava okolo 2,9 % emisií skleníkových plynov, čo predstavuje do budúcnosti určité výzvy, keďže dopyt po globálnej námornej doprave neúprosne rastie. Taktiež sa do budúcnosti predpokladá, že sa do roku 2050 objemy námorných obchodov strojnásobia. Indicko-tichomorský región preto môže do budúcnosti čeliť rôznym výzvam v tom, ako budú krajiny regiónu pristupovať k aktuálnym environmentálnym výzvam a či budú motivované k hľadaniu najefektívnejšieho udržateľného smeru vývoja námornej dopravy ako napríklad sústredenia sa na propagáciu ekologickej dopravy, či rozvoja zelených prístavov. Krajiny by takto dokázali znížiť emisie, či klásť dôraz na adaptáciu sa týmto zmenám. Ako sme tiež poukázali, pre splnenie týchto cieľov je v regióne dôležité posilňovať vzájomnú regionálnu spoluprácu organizáciou napríklad rôznych politických dialógov, ktoré by dokázali napomáhať v zefektívňovaní námornej dopravy regiónu.

Na základe našej analýzy sme tiež prišli k záveru, že práve Indický oceán tvorí dôležité aktívum indicko-tichomorského regiónu. Tento rozsiahly oceán sa dotýka brehov okolo 36 krajín sveta a spája dôležité kontinenty v geopolitickom a geoeconomickom meradle ako Afrika, Ázia, či Austrália. Indický oceán je takto domovom hlavných námorných trás, ktoré sú kľúčové pre globálny obchod indicko-tichomorského územia. Indický oceán tiež zaberá plochu 66 526 km², čo predstavuje 40 % globálneho pobrežia. Taktiež aj druhý oceán tohto územia - Tichý oceán spája hlavné centrá medzinárodného hospodárstva v Ázii a Pacifiku.

V našej analýze sme tiež poukázali na to, že práve India sa stáva v 21. storočí krajinou, ktorá si udržuje svoje rastové tendencie ako žiadna iná krajina v medzinárodnom obchode. *OECD* preto označuje v 21. storočí Indiu za tretiu najväčšiu svetovú ekonomiku z hľadiska parity kúpnej sily. Krajina sa ale vyhýba stať právoplatným členom *OECD*, v ktorom členstvo by ju dokázalo viesť k ďalšiemu zlepšovaniu jej makroekonomických ukazovateľov, ktoré by

tiež viedli k zvýšeniu blahobytu nielen na národnej úrovni, ale aj na mikroekonomickej úrovni u jednotlivcov a v domácnostiach.

Dôraz sa v regióne kladie aj na posilňovanie vzájomných vzťahov medzi východnou Afrikou a Áziou. Oblasť východnej Afriky, ktorá patrí do vymedzenia indicko-tichomorského regiónu, sa stáva čoraz dôležitejšou pre krajiny Ázie, konkrétne Čínu, ktorá v regióne sústreďuje svoje zameranie sa na vylepšovanie infraštruktúry či bezpečnostnej spolupráci v rámci projektu *BRI*. Oblasť východnej Afriky je tiež bohatá na rôzne prírodné zdroje, najmä tie podmorské, ktoré zaručujú pomocou politiky *Modrej ekonomiky* ekologickú ťažbu zdrojov. Politika tiež podporuje udržateľnosť oceánov či námornú bezpečnosť v indicko-tichomorskom regióne.

Záver

Indicko-tichomorský región tvorí v 21. storočí významný región, ktorému je potrebné venovať našu pozornosť. Región láka veľké svetové ekonomiky, ktoré presúvajú do regiónu svoje obchodné záujmy pri tvorbe nového svetového prosperujúceho indicko-tichomorského regiónu. India na čele tohto regiónu disponuje po pandémie COVID-19 veľkou silnou exportnou silou, keďže zohráva dôležitú úlohu vo svetovom farmaceutickom priemysle. Krajina si takto získala určitú dôveryhodnosť medzi veľkými ekonomickými hráčmi a posilnila takto svoje postavenie rýchlo rozvíjajúcej sa ekonomiky. Indické vyhliadky do budúcnosti sú veľmi priaznivé za čo môže aj fakt, že India posilňuje svoje obchodné vzťahy napríklad s krajinami dialógu *Quad*, ktorých víziou je spraviť z indicko-tichomorského regiónu otvorený a slobodný priestor pre všetkých zúčastnených krajín. Koncept *Indicko-tichomorského regiónu* takto vzniká s cieľom presadiť víziu krajín dialógu *Quad* či zvýrazniť dôležité postavenie Indie v indicko-tichomorskom regióne. India sa takto stáva v 21. storočí krajinou, ktorej treba venovať pozornosť, keďže disponuje určitou konkurenčnou výhodou oproti doteraz najväčším ekonomikám sveta - USA a Čína

Popri význame Indie v indicko-tichomorskom regióne zdôrazňujeme aj význam námornej dopravy regiónu, ktorá po pandémie COVID-19 posilňuje svoje postavenie v medzinárodnej doprave. Prístavy v tomto regióne sa stávajú najväčšími a najvyťaženejšími na svete. Takto tvorí námorná doprava Indického a Tichého oceánu dôležité aktívum regiónu. Popri ale prosperujúcom oceáne by sa mal región tiež sústrediť na minimalizáciu environmentálnych rizík, ktorým v 21. storočí región čelí. Presadzovanie *Modrej ekonomiky* sa stáva popri presadzovaní ich obchodných záujmov dôležitou politikou regiónu.

Na základe našich výsledkov práce môžeme potvrdiť to, že indicko-tichomorský región má v 21. storočí veľký vplyv na medzinárodný obchod. Koncept *Indicko-tichomorský región* je síce len vo vývoji, ale pomaly sa dostáva do pozornosti svetových vlád, ktoré v 21. storočí formujú nové usporiadanie sveta. Mnoho krajín regiónu, ktoré boli súčasťou iba regionálnych zoskupení sa stávajú čoraz silnejšími spojencami s veľkými ekonomikami sveta. Indicko-tichomorský región takto prepisuje históriu územia a stáva sa čoraz zaujímavejší a prístupnejší pre okolitý svet.

Zoznam použitej literatúry

BATRA, Shubham a Nikunj OHRI. India sees GDP growth slowing on global weakness. *Reuters* [online]. 2023, January 31 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/india/india-sees-gdp-growth-slowing-6-68-202324-govt-survey-2023-01-31/>

BBC News. The Mint countries: Next economic giants. *BBC News* [online]. 2014, 6 January [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/magazine-25548060>

BEESON, Mark a Troy LEE-BROWN. Regionalism for Realists? The Evolution of the Indo-Pacific. *Chinese Political Science Review* [online]. 2021, 1 Januar, 7(4), 4-5 [cit. 2022-11-02]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s41111-020-00163-0>

BHASKAR, Natasha jha. India's developing economic ties with the Indo-Pacific. *Observer Research Foundation* [online]. 2021, APR 26 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.orfonline.org/expert-speak/india-developing-economic-ties-indo-pacific/>

Business Define Terms. Konferencia Organizácie Spojených národov o obchode a rozvoji (UNCTAD). *Business define terms* [online]. 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.definebusinessterms.com/sk/konferencia-organizacie-spojenych-narodov-o-obchode-a-rozvoji-unctad/>

Byju's. Security and Growth for all in Region (SAGAR). *Byju's: Exam prep* [online]. 2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://byjus-com.translate.goog/free-ias-prep/vision-sagar-india/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=sk&_x_tr_hl=sk&_x_tr_pto=sc

CEOWORLD magazine. The Indo-Pacific region. *CEOWORLD magazine* [online]. New York, US, 2023 [cit. 2022-11-01]. ISSN 2771-7216. Dostupné z: <https://ceoworld.biz/indo-pacific/>

DAS, Udayan. What Is the Indo-Pacific? In *The Diplomat* [online]. 2019, July 13 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2019/07/what-is-the-indo-pacific/>

DÁVID, Andrej, Andrea GALIERIKOVÁ, Jiří TENGLER a Vlatka STUPALO. The Northern sea route as a new route for maritime transport between the far East and Europe. *Operation and Economics in Transport* [online]. University of Zilina, Slovakia and University of Zagreb, Croatia, 2020, 17 December, (23), 74-75 [cit. 2023-02-28]. ISSN 2585-7878. Dostupné z: <https://doi.org/10.26552/com.C.2021.2.A74-A79>

DE, Prabir. IPOI - Indo-Pacific oceans initiative: Towards a Sustainable and Prosperous Indo-Pacific Region. *Indian Council of World Affairs* [online]. New Delhi: Sapru House, 2022, 114-130 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.icwa.in/pdfs/IndoPacificOceansInitiative.pdf>

DESPHANDE, Prashant. *Role expected of India in the integration & prosperity of Indo-Pacific region* [online]. India, 2022, December 5 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://timesofindia.indiatimes.com/blogs/truth-lies-and-politics/role-expected-of-india-in-the-integration-prosperity-of-indo-pacific-region/>

East and Southern Africa/Western Indian Ocean futures. *About the scenarios* [online]. 2023a [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.wiofutures.net/>

East and Southern Africa/Western Indian Ocean futures. *The scenarios* [online]. 2023b [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.wiofutures.net/>

Economic Commission for Africa. Africa's Blue Economy: A policy handbook. *Economic Commission for Africa* [online]. Addis Ababa, Ethiopia: Economic Commission for Africa, 2016, March [cit. 2023-03-01]. ISSN 978-99944-62-86-5. Dostupné z: <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/30130/AfricasBlueEconomy.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Economy-pedia. Jednostranný. *Economy-pedia* [online]. 2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://sk.economy-pedia.com/11031569-unilateral>

ENCINA, Carlota García. The Trump Administration's National Security Strategy. *Real Instituto Elcano: Royal Institute* [online]. 2018, 13 July [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/work-document/the-trump-administrations-national-security-strategy/>

ESCAP. *About ESCAP* [online]. Bangkok, Thailand, 2023 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.unescap.org/our-work>

Európska komisia. G7: Úloha skupiny G7. *Európska komisia: Medzinárodné organizácie a fóra* [online]. 2023a [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/international/international-cooperation/international-organisations/g7_sk

Európska komisia. Výlučná ekonomická zóna. *Európska komisia* [online]. 2023b [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/cs/glossary/vylucna-ekonomicka-zona>

Federal Foreign Office. The Indo-Pacific region. *Federal Foreign Office* [online]. Berlin: Druck- und Verlagshaus Zarbock GmbH & Co., 2021, 28.10. [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/regionaleschwerpunkte/asien/indo-pacific/2493040>

GALLOWAY, Anthony. The Indo-Pacific: What is Australia's regional role and how does the Quad alliance work? In *The Sydney Morning Herald* [online]. Sydney, New South Wales, Australia: Fairfax Media, 2021, 16.9. [cit. 2022-11-01]. ISSN 0312-6315. Dostupné z: <https://www.smh.com.au/national/forget-asia-pacific-it-s-the-indo-pacific-we-live-in-now-where-is-that-exactly-20210810-p58hku.html>

GAZALA, Rafia. International Trade Profile of India 2022. *Worldref* [online]. 2022, November 3rd [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://worldref.co/w-insights/international-trade-profile-of-india/>

GODDARD, Taegan D. Pax Americana. *Political Dictionary* [online]. New York: Goddard Media, 2022 [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://politicaldictionary.com/words/pax-americana/>

Government of India. India's merchandise trade: Preliminary Data January 2022. *Government of India: Ministry of Commerce and Industry* [online]. 2022 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://commerce.gov.in/press-releases/indias-merchandise-trade-preliminary-data-january-2022/>

GULDBERG, Ove Hoegh. The Western Indian Ocean's blue economy can thrive. Here's how',. *The Conversation* [online]. 2017, January 25 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://theconversation.com/the-western-indian-oceans-blue-economy-can-thrive-heres-how-71734>

GUNAWARDENA, Nilupul. A Sri Lankan Perspective on the Indo-Pacific Concept. *Lakshman Kadirgamar Institute of International Relations and Strategic Studies* [online]. Sri Lanka, 2020, JANUARY 8 (19), [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://lki.lk/publication/a-sri-lankan-perspective-on-the-indo-pacific-concept/>

HE, Kai a Huiyun FENG. The institutionalization of the Indo-Pacific: problems and prospects. *International Affairs* [online]. Oxford University, 2020, January, 149-152 [cit. 2022-11-02]. ISSN 1468-2346. Dostupné z: doi:10.1093/ia/iiz194

HEIDUK, Felix a Gudrun WACKER. From Asia-Pacific to Indo-Pacific: Significance, Implementation and Challenges. *Stiftung Wissenschaft und Politik* [online]. Berlin, 2020, 01.07, 2-10 [cit. 2022-11-04]. ISSN 1863-1053. Dostupné z: doi:10.18449/2020RP09

HONG, Lynn a Lindsay MAIZLAND. What is ASEAN?. *Council on foreign relations* [online]. 2022, April 11 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounder/what-asean>

CHENG, Evelyn a Yen LEE. New chart shows China could overtake the U.S. as the world's largest economy earlier than expected. *CNBC* [online]. 2021, JAN 31 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2021/02/01/new-chart-shows-china-gdp-could-overtake-us-sooner-as-covid-took-its-toll.html>

CHINOY, Sujana R. India and the Changing Dynamics of the Indo-Pacific. *Asia Policy* [online]. 2020: NATL BUREAU ASIAN RESEARCH, 2020, 4 october, 15(4) [cit. 2022-11-02]. ISSN 1559-0968. Dostupné z: doi:10.1353/asp.2020.0049

Java T Point. What is the Full Form of Quad: Quad: Quadrilateral Security Dialogue (QSD. *Java T Point* [online]. 2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.javatpoint.com/quad-full-form>

JOUMARD, Isabelle. India's export performance: the goods and services nexus. *Ecoscope* [online]. 2020, February 10, 2020 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://oecdecoscope.blog/2020/02/10/indias-export-performance-the-goods-and-services-nexus/>

KUPRIYANOV, Alexey V. Searching for an Economic Basis for the Indo-Pacific: Evolution of India's Approaches. *Primakov National Research Institute of World Economy and International Relations: Peace and Security* [online]. Moscow, Russian Federation, 2022, 22(1), 154-156 [cit. 2023-03-02]. ISSN 2313-0679. Dostupné z: doi:10.22363/2313-0660-2022-22-1-153-165

Ministry of Foreign Affairs of Japan. Free and Open Indo-Pacific Strategy". *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. Japan, 2022, May 16, 1-3 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.asean.emb-japan.go.jp/files/000352880.pdf>

MUKPO, Ashoka. Gas fields and jihad: Mozambique's Cabo Delgado becomes a resource-rich war zone. *Mongabay* [online]. 26 April 2021 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://news.mongabay.com/2021/04/gas-fields-and-jihad-mozambiques-cabo-delgado-becomes-a-resource-rich-war-zone/>

NEDOPIL, Christopher Wang. China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report 2022. *Green Finance and Development Center* [online]. FEBRUARY 3, 2023 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://greenfdc.org/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-2022/>

NKALA, Sizo. Africa and the Indo-Pacific Dynamics: China, India, and Japan's Strategic Competition in Africa's Indian Ocean States. *Journal of African Foreign Affairs* [online]. 2021, December, 8(3), 113-122 [cit. 2023-02-28]. ISSN ISSN 2056-5658. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.31920/2056-5658/2021/v8n3a6>

NYABIAGE, Jevans. China's trade with Africa grows 2.2 per cent in 2019 to US\$208 billion. *South China Morning Post* [online]. 18 Jan, 2020 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3046621/chinas-trade-africa-grows-22-cent-2019-us208-billion>

OECD. India. *OECD* [online]. 2023 [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://oec.world/en/profile/country/ind?deltaTimeSelector1=deltaTime1&yearSelector1=2021&yearlyTradeFlowSelector=flow0>

OECD. Ocean shipping and shipbuilding. *OECD* [online]. 2023 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/ocean/topics/ocean-shipping/>

POLCUMPALLY, Arun Teja. Understanding the Indo-Pacific Strategy: From the View Point of Subramaniam Jaishankar. In *Modern Diplomacy* [online]. 20.11.2020 [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://moderndiplomacy.eu/2020/11/20/understanding-the-indo-pacific-strategy-from-the-view-point-of-subramaniam-jaishankar/>

Progress Assessment Methodology. 4 List of countries in the Asia-Pacific region and subregions. *Progress Assessment Methodology* [online]. 2020 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://data.unescap.org/dataviz/methodology/list-of-countries-in-the-asia-pacific-region-and-subregions.html>

PULIPAKA, Sanjay a Mohit MUSADDI. In Defence of the 'Indo-Pacific' Concept. *Observer Research Foundation* [online]. New Delhi, INDIA, 2021, SEP 21, 3-4 [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://www.orfonline.org/research/in-defence-of-the-indo-pacific-concept/>

RAHMAN, Mohammad Masdur, Chanwahn KIM a Prabir DE. Indo-Pacific cooperation: what do trade simulations indicate. *Journal of Economic Structures* [online]. 2020, 1-2 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.1186/s40008-020-00222-4](https://doi.org/10.1186/s40008-020-00222-4)

RAY, Saon. Commerce and connectivity for enhancing trade in the Indo-Pacific. *Observer Research Foundation* [online]. 2021, DEC 14 [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://www.orfonline.org/expert-speak/commerce-and-connectivity-for-enhancing-trade-in-the-indo-pacific/>

SCOTT, David. The Indo-Pacific in US Strategy: Responding to Power Shifts. *Rising Powers in Global Governance* [online]. 2018, August, 2(3) [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://risingpowersproject.com/the-indo-pacific-in-us-strategy-responding-to-power-shifts/>

SINGH, Abhijit. Vikrant Kumar Edara Asked: What does the term "Indo-Pacific" signifies, as distinct from Asia-Pacific? In *The Manohar Parrikar Institute for Defence Studies and Analyses* [online]. [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://www.idsa.in/askanexpert/termIndoPacifcsignifies>

SOVA group. Princípy. *Industry* [online]. 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://industry4.sk/o-industry-4-0/principy/>

Sprievodca očkovaním. Očkovanie proti tuberkulóze – BCG vakcína. *Sprievodca očkovaním* [online]. 2023a [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.sprievodcaockovanim.sk/odporucane-ockovania/ockovanie-proti-tuberkuloze-bcg-vakcina/>

Sprievodca očkovaním. Očkovanie proti záškrtu (diftéria), tetanu a čiernemu kašľu (pertussis) – DTP vakcínou. *Sprievodca očkovaním* [online]. 2023b [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://www.sprievodcaockovanim.sk/ockovanie-proti-zaskrtu-tetanu-a-ciernemu-kaslu/ockovanie-proti-zaskrtu-difteria-tetanu-a-ciernemu-kaslu-pertussis-dtp-vakcinou/>

SZYMCZYK, Katarzyna. Risk Mitigation Planning In Oil And Gas Transport. *Research Gate* [online]. Czestochowa University of Technology Faculty of Management, 2017, January, 6-7 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/319345162_Risk_Mitigation_Planning_In_Oil_And_Gas_Transport

ŠKVRNDA, František. O protirečivosti vytvárania multipolarity v medzinárodných vzťahoch v 21. storočí. *Slovak Journal of International Relations* [online]. Ekonomická univerzita v Bratislave, 2020, 15.3, (1) [cit. 2023-02-20]. ISSN ISSN 1339-2751. Dostupné z: https://fmv.euba.sk/www_write/files/dokumenty/veda-vyskum/medzinarodne-vztahy/archiv/2020/1/MV_2020_1_36-56_Skvrnda.pdf

TIAN, Dr Nan a Fei SU. In: *A New Estimate of China's Military Expenditure* [online]. Stockholm: Stockholm International Peace Research Institute, January, 2021 [cit. 2023-02-28].

TURCSÁNYI, Richard a Róbert ONDREJCSÁK. Perspektívy ázijského storočia: Medzinárodné vzťahy vo východnej Ázii. *Stredoeurópsky inštitút ázijských štúdií* [online]. 2014 [cit. 2023-02-20]. ISSN 978-80-971575-0-0. Dostupné z: https://ceias.eu/wp-content/uploads/2020/04/Perspektivy_azijskeho_storocia_Medzinaro.pdf

The World Bank. Blue Economy. *The World Bank* [online]. Washington, USA, 2023a, Oct 13 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/topic/oceans-fisheries-and-coastal-economies>

The World Bank. What is the Blue Economy. *The World Bank* [online]. Washington, USA, 2023b [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/programs/problue>

UNCTAD. UNCTAD's Review of Maritime Transport 2020: highlights and figures on Africa. *UNCTAD* [online]. Geneva, Switzerland, 2020, 2 November, (31) [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://unctad.org/press-material/unctads-review-maritime-transport-2020-highlights-and-figures-africa>

UNCTAD. World seaborne trade. *UNCTAD* [online]. 2021a [cit. 2023-03-02]. Dostupné z: <https://hbs.unctad.org/world-seaborne-trade/>

UNCTAD. Review of maritime transport 2021. *UNCTAD* [online]. New York, United States of America, 2021b [cit. 2023-04-27]. ISSN 0566-7682. Dostupné z: https://unctad.org/system/files/official-document/rmt2021_en_0.pdf

United Nations. *Urgent support required to prevent Least Developed Countries of Asia-Pacific slipping backwards* [online]. 2021, August 30 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.un.org/ohrrls/news/urgent-support-required-prevent-least-developed-countries-asia-pacific-slipping-backwards>

USAID. The U.S. Vision for a Free and Open Indo-Pacific. *USAID: 2022 Indo-Pacific strategy* [online]. Washington DC, 2022 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.usaid.gov/indo-pacific>

ZAMAN, Azaz. How digitalization is making South and Southeast Asia engines of growth. *World Economic Forum* [online]. 2022, Feb 10 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2022/02/digitalization-south-southeast-asia/>